

DIALOG

Kresťanský diskusný a polemický mesačník

III. ročník ● 1/2010

KREŠŤAN PODNIKATEĽ

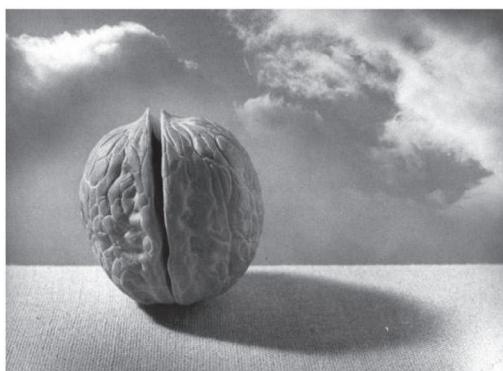
Dialóg mladých:
Cirkev ako rodina

O B S A H

Sú krehkí ako orechová škrupinka.

Postavíme sa na ich stranu?

Prosíme Vás, darujte 2% zo svojich už zaplatených daní a pomôžte skvalitniť život starým, nevládnym, mentálne a telesne postihnutým spoluobčanom.

ĎAKUJEME

Diakonické združenie Betánia

Partizánska 6, 811 03 Bratislava
Právna forma: Účelové zariadenie cirkvi,
IČO: 30849667, č. účtu: Tatra banka 262 784 5292/1100
Kontakt: 02/54435550, www.betania.sk, www.rozhodni.sk

DISKUSNÉ FÓRUM 4

SLUŽOBNÍK – PASTOR 7
Ľubomír Vyhnanek II

DNEŠ PRED
TISÍCROČIAMÍ
(Mesto)
Ján Komrska

NA PRAHU NOVÉHO 13
Ján Mährík

KEĎ KREŠŤAN
PODNIKÁ 14

JOZEF ROHÁČEK 22

KDE STOJÍME
MY MLADÍ? 24
Daniel Ban

FEJTÓNOVÝM PEROM 26
Ondrej Garaj

DIALÓG MLADÝCH 27
Cirkev ako rodina

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) Individuálne objednávky: cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1009

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Mährík, Bohuslav Piatko, Josef Sýkora, Rastislav Števko

šéfredaktor: Bohuslav Piatko, sefredaktor@mesacnikdialog.sk

Redakcia: Jana Hlatká, Jozef Uhlik (osobnosti), Eva Bechná (Žilina), Gabriel Gajdoš (webmajster),

e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk e-mail na redaktorov tvare: priezvisko@mesacnikdialog.sk

Jazyková úprava: Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko Adresa redakcie: Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468

e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk, web: www.mesacnikdialog.sk Vydanatel: Media Svatava, spol. s r.o. Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: ĽUBO BECHNÝ: Zima I

Zadná strana obálky: ĽUBO BECHNÝ: Zima II

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

1/2010

Február:

Otvárame ďalšie tabu.
Vyjadrite svoj názor
(aj anonymne) k téme:
ANTIKONCEPCIA A MY

Marec:

Zamyslite sa a napíšte
o ženách, ktoré boli
v blízkosti Ježiša
počas Veľkej noci v téme:
VEĽKONOČNÉ ŽENY

April:

Prečo nás neobchádza
kríza rodiny,
rozpad manželstiev, strata detí?
Zapojte sa do témy:
KRÍZA RODINY

Privítame Vaše názory a postrehy:

dialog@mesacnikdialog.sk
v diskusnom fóre na:
www.mesacnikdialog.sk
aj písané na adresu redakcie

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU

O dvoch nohách a pravde plus

Prajem vám do nového roku pravdu.

Nie veľ'a, ako sa to zvykne v novoročných želaniach. Ale ani málo. Len tak, akurát, kol'ko unesiete – a kol'ko sa oplatí. Možno si poviete, čo ten ľovek píše, ved' niet nič ľahšie, ako uniesť pravdu... len aby jej bolo... v tomto svete mamonu, klamlivých pozlátok, podvodných reklám a lákadiel. Pozrime sa však hlbšie pod obal slov, ktoré som napísal. Nemrazí vás trochu? Ved' v zjednodušenej podobe hovorím, že vám prajem *Iba tol'ko pravdy, kol'ko sa oplatí*. Nie je to kupčenie? – Nie. Pravda sa naozaj oplatí. Najskôr v ľudskej rovine. O tom by vedela rozprávať moja dcéra. Od malička som jej vstiepoval do hlavičky, že je to tak. Keď tomu ešte veľ'mi neverila a skúšala iné cesty, siahol som k praktickým ukážkam. Vysvetlil som jej, že za porušenie pravidiel v škole, na ihrisku alebo doma, príde trest. Niet inej cesty. Platí sa v každom prípade, či sa prizná alebo neprizná. No, keď sa porušenie zakrýva, trest je tvrdší, ako po priznaní. Svet nášho okolia je malý a takmer vždy som sa dozvedel o každom jej prešvihu. A vždy prišiel zaslúžený trest. No, keď začala chápať, že pri zatajovaní sú následky dosť vážne, siahla po pravde. Po prvý raz sa jej triasol hlások od strachu pri váhavom priznávaní. Bola prekvapená, že následky boli také minimálne, že to ani neboli trest. Jedno je priznať pravdu a iné je uniesť ju (pre tých, ktorým sa priznávame, ale neraz sme to my sami, keď si uvedomíme pravdu o sebe). Uniesť to, že naše diet'a je iné, že my sme iní, ako je nás sen o nás, ako je to, čo by sme chceli, aby bolo pravdou.

Prišiel mi do redakcie mail. A predtým si ma už pozvali do jedného zboru CB, kde mi kazateľ tlmočil názor, že ak budeme v Dialógu otvárať témy, ktoré otvárame, ich ľudia nás prestanú odoberať. Vysvetlenie, prečo tak robíme som podal v duchu predchádzajúcich slov. Pravda sa oplatí aj cirkvi. V maili sa píše, že v Dialógu nefungujú slová apoštola Pavla: *Všetko spoznávajte, dobrého sa držte!* Že otvárame „ohavné témy, ako sú vztahy východ–západ, ekuména, hudba, interrupcie, antikoncepcia, veľ'a priestoru venujeme politike“. Autor mailu si myslí, že témy, ktoré nevychovávajú k viere, nie sú dobré, prehľbujú skazenosť, zle vplývajú na mladých. Vedú cirkev do záhuby. Pře, že si len nahovárame, že je to hl'adanie, v skutočnosti podporujeme zlo, a tvárim sa, že ho „skúmame“.

Nazval som tento novoročný príhovor *O dvoch nohách a pravde plus*.

Takže prvá noha: Pravdu treba vedieť priznať. Aj ja sa pamätam na časy, keď rozvod v evanjelikálnej cirkvi bol výnimočný, keď ani neprichádzalo do úvahy, aby sa sobášili ľudia po rozvode, antikoncepcia, interrupcia, homosexualita, drogová závislosť, či pedofília boli neexistujúce slová. Keď sa aj vyskytli, boli to len výnimky. A mohli poslúžiť ako výstraha. Ale – je to tak aj dnes? Myslí si pisatel e-listu, že s uvedenými problémami sa evanjelikálni kresťania naozaj nestretávajú? Nemáme, náhodou, pštosiu hlavu v piesku minulosti?

Druhá noha: Ak pravdu spoznáme, treba ju vedieť uniesť. Ľudsky, i v zmysle Ježišových slov: „...poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí“ (J 8, 32). Mám pocit, že práve niektoré „pravdy“ viacerí z našich čitatel'ov nevedia uniesť. Chápem, že nie sú na ne zvyknutí, že si myslia, že musíme byť rovnako uzavretí, ako keď sme boli uprostred komunizmu. Ej, ako nám bolo jednoducho a dobre v nepriateľskom obkl'účení. Hranice zla boli hranicami cirkvi či zboru so svetom. Ale časy sa zmenili. Sme súčasťou slobodného sveta a svoje hranice musíme definovať do nových podmienok. Nie meniť zásady, len sa učiť v novom prostredí kráčať. Demokracia a sloboda priniesli džungľu nielen do sveta, ale v ich mene džungľa vrastá aj do cirkvi. O tom sme sa rozhodli hovoriť v Dialógu. My zlo džungle do cirkvi nevnášame. Ale otvorene hovoríme, že preraстá už aj do našej rajskej záhradky a cítime, že keď budeme mlčať, džungľa nás skôr, či neskôr pohltí.

Vo svete rastie počet samovrážd. Jednou z hlavných príčin je, že ľudia spoznali pravdu o sebe a neunesli ju. My sa nechceme lúčiť so svetom z výšky mostov, nastavovať spánky gul'kám či predávkovať sa drogami. Hned' pri založení Dialógu sme povedali, že to bude časopis o reálnom živote kresťanov, nie o ich ilúziách. Že budeme hovoriť o nás pravdu a učiť sa spolu s vami, ako ju v duchu Písma uniesť. Veríme, že to môžeme, lebo s nami a nad všetkým je ešte jedna pravda – *pravda plus*, ktorá vskutku oslobodzuje a ktorú nám Pán Boh ponúkol pred dvoma tisícročiami vo svojom Synovi. Táto *pravda plus* z kríza nám dáva oči, aby sme sa videli takí, akí sme a silu, aby sme sa snažili pravdu spoznať a aby sme ju vedeli uniesť.

Preto vám prajem na prahu nášho tretieho ročníka na dvoch nohách *pravdu plus!*

BOHUSLAV
PIATKO
(šéfredaktor)

PÍŠETE, REAGUJETE, DISKUTUJETE

WWW.MESACNIKDIALOG.SK

AD: INTERRUPCIE – VRAŽDA ALEBO PRÁVO? (DIALÓG 10/2009)

Turbulencie hospodárskych zmien po roku 1989 boli také veľké, že obavy, či z jedného platu užívime pár deťí na dôstojnej úrovni, boli prirodzené. Ani spoločenská klíma voči mnohotreným rodinám nebola prajná. Čelili sme narážkam, že sme nerozumní a nezdržanliví. Prežili sme aj strach, keď dieťa ani matka nemuseli vyviaznuť so zdravou kožou.

Vražda?

Podľa zákonov SR vražda je trestný čin, ktorého sa dopustí ten, kto *iného úmyselné usmrí*. Podľa definície, objektom vraždy môže byť len človek po narodení do okamihu prirodzenej biologickej smrti. Nie v prenatálnej fáze života. Odstránenie živého ľudského plodu z tela matky zákon nazýva „umelým prerušením tehotenstva, interrupciou“. Vychádzajme z týchto axiomov:

(1) Bez oplodneného vajíčka ženy nie je ľudský život.

(2) Čin, ktorý ukončí biologický život skôr než prirodzenou smrťou, je *násilným usmrtením*. Závislosť dieťaťa od rodičov sa v priebehu života mení. Od vôle splodiť, na čom dieťa nemá nijaký podiel, cez ochotu ho donosiť, porodiť, dojčiť a starať sa o jeho výchovu a materiálne potreby, po okamih, keď sa osamostatní a vztah prerastie do opačného garde: rodič sa stane závislým od generácie detí. Prevaha rodiča nad svojim potomkom je najväčšia v štádiu po počatí. Zdalo by sa, že to je ten pravý okamih rozhodovania: „Žena sa dozvie informáciu, z ktorej pre ňu vyplýva požiadavka mimoriadnej obete. Tá by mala byť dobrovolná. Prečo by nemohla povedať aj svoje slobodné NIE?“ Pohl'ad na 14-dňový plod v tele matky ako na „bezváru himotu“, s ktorou mám právo naložiť podľa svojej vôle, je tazkým zjednodušením. Asi najväžnejším *pro-life* argumentom je, že

aj ja, ktorý píšem, aj ty, ktorý čítaš tieto riadky, sme len neskoršou fázou jej existencie a pritom si robíme nárok na život a všetko, čo s ním súvisí. Ak je ľudský život právom hodným ochrany, potom „právo ženy“ odstrániť živý plod stojí proti nemu. Nemalo by sa zakladať na neobmedzenej ľubovôli. Bytosť v stave zárodku nie je matéria, s ktorou možno robiť čokoľvek. Nestačí, že nevnímame bolest, ktorú jej spôsobujeme. Nie je to slepé črevo, ktoré možno bez následkov operovať. Je dielom súhry Stvoriteľa a muža a ženy a má pozemskú i večnú perspektívu.¹ Spúšťa v tele i psychike ženy a v jej vztahu s mužom procesy, ktoré zanechávajú stopu. Otázku: *Chcete rozhodovať o diele mojich rúk? Ja som stvoril človeka!*² – kladie Boh.

Právo?

O aké právo ženy ide? Vo vztahu k mužovi? (Právo reagovať na zradu?) K jej kariére? Pohodliu? Zdraviu? Perspektívnej chorobe dieťaťa? Jeho životnej úrovni? – Tak ako žena nemôže splodiť dieťa bez muža, tak jej „právo“ rozhodnúť o počatom živote nemá byť autónome. Vždy je zodpovedný aj muž. Používanie karty rodovej rovnosti, je pokrytectvom. Prečo má znášať dôsledky sexu len žena? Lebo muž nikdy neotehotnie? Lebo je ďažšie ho primäť k zodpovednosti? Nespúšťa tento krôčik presunu povinnosti muža na „právo ženy“ lavínu benevolencie voči ľudskej zodpovednosti ako takej? Nie je zárodkom devalvácie univerzálnych hodnôt?

Prirodzeným nárokovateľným právom dieťaťa a matky je starostlosť muža a podpora zo strany spoločnosti. Najlepšie to dokumentuje príbeh Narodenia³. Máriina otázka: *Ako sa to stane, ved' nepoznám muža!* – nemieri len na spôsob počatia, ale aj na jeho ostatné dôsledky: Ako to vysvetlím rodičom, snúbencom, širšiemu okoliu? Ako ho sama

vychovám? Ako získa chlapec model mužského chovania? Dokážem to? V tomto svetle schvaľovanie potratu je súhlasom s násilím páchaným na ženách. Čiže morálnou a etickou otázkou nie je len to, kedy začína život jednotlivca a či ho môžeme beztrestne zničiť alebo nie, ale to, či rozumieme potrebám matky a ako sa k nej zachováme. Keď žena prežíva krízu z neplánovaného počatia, rizikového tehotenstva, diagnostikovanej choroby a pod., potrebuje podporu muža, podporu rodiny aj spoločnosti. Jej potrebu nie je falošná sloboda, ale pokoj a istota v Bohu a opora v blízkych ľuďoch a ich starostlivosti. Ak je ľudský život skutočnou hodnotou a zázrakom, tak okamih počatia je ten moment, kedy to musíme preukázať. Každá žena a muž si môžu byť istí, že ak sa rozhodnú pre život, majú podporu Boha, aj keby ju blízki sklamali.⁴

Cirkev odporom proti potratu vyjadruje svoju ochotu podporovať každého, kto na seba berie rodičovskú zodpovednosť. Nemôže predsa schvaľovať nezodpovedný sex, jednoduché a ľahké riešenia sledujúce egoistické záujmy. Tlakom na zákon sa snaží sťažiť prístup k riešeniam, ktoré sú únikom pred zodpovednosťou a niekedy aj násilím páchaným na ženách. Slobodná spoločnosť potrebuje ochranu života od počatia, podobne ako potrebuje účinný zákon na ochranu súkromného aj duševného vlastníctva.

Sloboda a zodpovednosť

Slobodu nezakladajú ľudské zákony, podľa ktorých ukončenie tehotenstva do vymedzeného času nie je trestným činom. Ani bezpečné technické zvládnutie potratu a možnosť utajenia. Nie je jedno, či medicína slúži zníženiu úmrtnosti novorodencov, alebo všeobecnému právu zničiť život toho, kto sa nevie obrátiť na ľudský súd. Druhou stranou mince je využitie modernej vedy na prenatálne zisťovanie potenciálnych

chorôb, umelé oplodnenie alebo umožnenie vynosiť dieťa žene, ktorá nie je jeho biologickou matkou. Vyrovnáť sa so stavom, že dvojica nemôže mať deti, prijať viac detí a prijať aj choré dieťa, sú prejavom väčšej slobody a odvahy, ako právo na potrat. Prináša hlbšie poznanie života, väčšiu dynamiku do vzťahov. Rozvíja charaktere jednotlivcov a tým formuje spoločnosť. Rozhodovanie o potrate, alebo výbere oplodeného vajíčka, ktoré dostane šancu, na základe výsledkov prenatálnych vyšetrení, je ľažké. Ak v tejto fáze bohorovne rozhodujeme, či človek s genetickou poruchou má právo byť alebo nebyť, potom je namiestotázka: Neznízujeme sa na úroveň lekárov smrti, ktorí v koncentrákoch tiež chceli usmerniť chod dejín podľa svojej ideológie? Nie sú rozhodovacím stromom moderného človeka práve výdobytky vedy, ako prenatálna diagnostika, zvládnutie umelého potratu i oplodnenia? Vedľa kladú otázku: Kde začína tvoja úcta k vlastnému životu a právam iného človeka? Z čoho pramení tvoja hodnota? Považuješ možnosť mať účasť na živote iného za preklatie alebo dar? – Preto by tieto „výdobytky“ nemali byť prístupné každému a za každých okolností, ako univerzálné, neobmedzené až nárokovateľné právo.

Morálna otázka je širšia

„Interrupcie“ sa nespájajú len s prikázaním *Nezabiješ*, ale aj s *Nebudeš mať iných bohov! Cti svojho otca a matku! Nezasmilníš! Nepoziadáš!* Vytvárať zákony a etické pravidlá izolované od ostatných práv a povinností, je nebezpečné. Na čom stojí úcta k rodičom? Či nie na ich obeti podriadenej Dokonalejšej Autorite? Ježiš pri výklade prikázania *Nezabiješ* vymedzil ochranu života širšie ako len neprípustnosť vraždy. Slovné zraňovanie iného označil za hodné *verejného odsúdenia a ohnivého pekla*.⁵ Povedal, že predmetom Božej ochrany je život ako celok. *Hospodin, tvoj tvorca, ten čo ňa stvárnil a od matkinkho lona ti pomáha...⁶ Tvoje oči ma videli už v zárodku, všetko bolo zapísané v Tvojej knihe, dni boli určené, skôr*

*než ktorýkolvek z nich nastal.*⁷ Medicína a psychológia potvrdzujú, že aj prenatálny vývoj, priebeh pôrodu a prvé dni života ovplyvňujú zdravie i psychiku človeka. Byť rodičom neznamená len porodiť, ale opakovane prijímať dieťa v každej fáze jeho života. Keď sme prechádzali ľažkostami, pripomíinali sme si, že naše stare mamky bez automatických práčok, áut, sofistikovanej lekárskej starostlivosti, detských prípadkov a mladomanželských pôžičiek odchovali svoje deti. Môj strýko v ľažkých povojskách rokoch prijal štyri deti. Po druhom pôrode sa teta stala trvale invalidnou, žila s ňou 50 rokov. Aj v sedinách svoju radosť z detí a vnukov vyjadrovali slovami: „Škoda by bola, nemat' ňa!“ Žiarivý úsmev pri pohľade na malé dieťa teta nestratila, ani keď už strácala vnímanosť na väčšinu vonkajších podnetov. Podľa psychoanalytikov, prirodzenou rolou ženy je materstvo a muža otcovstvo. Spozná dnešná vzdelaná, materiálne bohatá a energiou nabítá generácia hodnotu a zmysel investície do vlastných detí?

Jozef Kerekréty, Bratislava

¹ Lk 1, 32n, ² Iz 45, 10–12, ³ Mt 1 a 2; Lk 2, ⁴ Iz 45, 10–13, ⁵ Mt 5, 21n, ⁶ Iz 44, 2, ⁷ Ž 139, 16

Krátené. Celý príspevok si môžete prečítať na www.mesacnikdialog.sk

AD: VIANOCE MYSTÉRIA ZBAVENÉ? (DIALÓG 10/2009)

Vo vianočnom Dialógu na str. 3 je článok od autora Štefana Markuša s vyššie uvedeným nadpisom, iba že bez otáznika. Článok k narodeniu Ježiša Krista, v Palestíne? Teda Ježiša Krista Palestínčana? Zvest anjelská zaznala pastierom Palestícanom?

Teda J. Arafat mal predsa len pravdu, že Palestínčania pochádzajú z tých čias, majú dlhú historickú minulosť? Opieral sa práve o to, že mnohí historici v článkoch v médiach hovoria o Palestíne už pred rokom 135 po Kr. Dialóg sa stal významným časopisom Cirkvi bratskej. Autor Štefan Markuš je osobnosť vážená a známa. Takže o tom čo sa píše v časopise, najmä keď to píšu vážení autori, by sa malo dať oprieť. Tým sa dá argu-

mentovať, to je možné zobrať si ako nejakú trvalú informačnú hodnotu. Či nie? Či iba blogujeme? Keďže máme aj iné poznanie, tak by sme radi prosili o vysvetlenie. Chceli by sme mať jasno a istotu vo veciach viery v Ježiša Krista a s ním spojenými udalosťami! Úvodné otázky jasne definujú problém a závažnosť v dôležitosti vyjadrovania sa. Preto by sme boli radi, keby sa autor, alebo redakčná rada vyjadrila. Ďakujeme.

Manželia Zavillovcov, Stará Turá

ODPOVEĎ AUTORA NA REAKCIU ČITATEĽOV (manželov Zavillovcov)

Co treba rozumieť pod názvom Palestína? Nuž územie, ktoré sa v starozmluvnej dobe nazývalo aj Filištínskom (Iz 14, 29). Hranice tohto územia na východe tvorili rieka Jordán a Sýrska púšť, na západe Stredozemné more, na severe pohorie Hermon s dolným tokom rieky Litani, na juhu zase Egyptský potok a východný okraj Arabskej púšte. Starý Izrael nazýval toto územie Kanaánom (Nu 34, 2n).

Podľa Gn 12, 7 región bol zasľubený potomkom Abrahámovým (Heb 11, 9), ale v dobe súdcov sa už menoval Palestínu, t.j. zemou Filištínskou. Po obsadení Kanaánu Izraelčanmi, Palestína sa nazývala krajinou Izraelskou (Is 13, 19). Stala sa domovom dvanásťich Izraelských kmeňov, ku ktorej okrem Kanaánu patrila aj oblasť Zajordánska, v Biblia nazvanej ako Gileád (Sud 5, 17). Po rozpade jednotného kráľovstva (po Šalamúnovej smrti), sa meno Izrael prisudzovalo len severnej časti. Titul „svätá zem“ má Palestína od dôb kresťanských (Za 2, 16).

Takže: Palestína je geografickým priestorom pôvodných pohanských národov, ktoré po príchode Izraelčanov do oblasti vytváralo zjednotené multietnické politické spoločenstvo. Vieme, že v konglomeráte národností vždy hrozí synkretizmus (miešanie rôznych foriem náboženstva). Preto Stará Zmluva vytrvalo varovala Izrael pred „skutkami zeme Kananejcov“ (Lv 18, 3). Dnes, keď v kruhu kresťanskej cirkvi hovoríme o Palestíne, máme na mysl krajinu, prisľúbenú Izraelskému národu. ►

Ježiš Kristus sa nenarodil ako Palestínčan, ale sa narodil v regióne, ktorý bol (a je) súčasťou krajiny, historicky označovanej ako Palestína.

Nevieme akej národnosti boli betlehemskí pastieri. Vieme však, že od nepamäti boli kočovníkmi. Ked' už boli súčasťou štátnych útvarov, boli otrokmi a starali sa o majetky iných. Prečo anjeli zvestovali radostnú správu neidentifikovateľným pastierom? A prečo vzbudil Hos-podin zvedavosť o narodení kráľa u pohanských Mágov z Východu? Odpoveďou je, že Ježiš Kristus sa narodil svetu a nie vybranej skupine vyvolených! Preto sa tešíme, že správa znala bezmenným pastierom. Nenazval som ich Palestínčanmi, ale súhlasím s prekvapením čitateľov. Boli to Palestínčania, lebo žili v multietnickej Palestíne. Z môjho textu však nevyplýva, že Boží Syn bol Palestínčanom. Podľa zaslúbenia a rodokmeňa bol Židom a narodil sa Židovskej matke. Ale, ak by sme skúmali štátnu príslušnosť Pána Ježiša (podľa dnešných pravidiel) a skúmali jeho cestovný doklad, potom by sme na dokumente určite našli znak Rímskeho cisárstva. Krajinu a miesto narodenia úradníci v Ríme by do pasu zapísali ako „Východná província Impéria, Palestína“ a „Judský Betlehem“. A nebola by to vari pravda? Pre kresťanov, je mystérium Vianoc odhalené.

Štefan Markuš, predseda RR

AD: VIANOČNÉ ČÍSLO DIALÓGU ALEBO AKO SOM SCHYTAL PÁR ZAÚCH...

Všetko bolo v pohode, denná dávka stresu a primeraný adrenalín sa vyčerpal. Posedával som s nohou na pohovke a bolo mi fajn.

Zrazu časopis, áááá, okuliare kde ste? ... hmm, čo tu pišu?

Prešmykol som sa otvoreným okienkom titulnej stránky dovnútra tohto sveta myšlienok zakliatych v písmenkach a obrázkoch. Najprv som sa len tak potuloval po stránkach a nadpisoch, stále to robievam, čosi ako ked' pes, ktorý sa spolieha viacej na čuch ako na zrak a sluch, ňufákom prejde svoje okolie.

Popri známych vôňach som zacítil čosi nové. Také tu ešte nebolo... tak

podme na vec. Rozbehol som sa po riadkoch a začal som sa šplhať po lianach myšlienok pospletaných celkom dobre podľa regúla jazykového zákona. Nie všetkému som rozumel, ale šiel som ďalej.

Zrazu prásk.

Dobre mierená facka mi skoro otočila hlavu. Zmätený čítam ďalej, sústredený na dekódovanie obsahu myšlienok, ktoré akoby sa omylem objavili a vyskočili pod tým nadpisom. Niečo nie je v poriadku, ale čo je to vlastne, čo nie je.....zrazu tresk, a hned nasledujú aj dve ďalšie zlepnené zauchá, vystrelené z desivej tmy a chladu. Schytal som to zase natvrdo, nepripavený, zaskočený, priznám sa aj vyl'akaný.

Mám to čítať ďalej?

Nuž čítal som ďalej, a zdá sa mi, že tu treba zmeniť štýl, aby som bol zrozumiteľnejší aj pre ostatné čitateľské a pisateľské platformy, skúsim teda prepnúť klávesnicu na EMO. (Zasvätení vedia o čom točím, a kto nevie, zrejme sa dovtípi, ale pozor na zauchá...)

Po tých troch či štyroch fackách sa mi do duše nast'a hoval čierny zmok, ktorý hlodal moje útroby a vyžieral môj mozog, a bral všetko, aj čo som tam nemal. Strašne som sa vydesil, dnes je streda, ale ja neviem či takto bude vôbec štvrtok! Stratil som rovnováhu, bilanciu, vektor...

Ležal som s tvárou a nosom zaboreným v rakovinonosnom azbeste dusivých myšlienok a nevedel som či to prestane raz. Zrazu som vedel, že sice som tu, kde si v časopriestore so súradnicami GPS niekde okolo 48.14787 17.11830, ale nevedel som, či niekto o mne v tomto priestore aj vie. Čo ked' vypli hlavný lokátor a ja som tak sám so svojím strachom ako ohryzok jablka čo vypadol do vody niekomu z ruky na hornej palube čierneho trajektu na šírom mori, plávajúcemu odťiaľ - tam!
Medzitým ďalšie zauchó, nestihol som uhnúť, v hlove mi už duní, a ...

Zazvonil mi mobil a ja som bol zachránený a vytrhnutý z EMO príbehu. Volali mi z T-Mobilu, že som zrejme nedopatením neuhradil faktúru, a že sa ospravedlňujú, ak som medzitým tak urobil...

Dokonca aj tie facky boli iba imaginárne. Zato o to silnejšie!

Moja otázka, tentokrát už nie z virtuálneho sveta je jednoduchá:

Kde sa berie v duši – násťročných chlapcov a dievčat ten čierny, dusivý, depresívny postoj ?

Chápem, že nositelia týchto pocitov snáď ani nemôžu za ne. Ale niekde sa to generuje, niekde vzniká tá čierna diera v duši, ktorá pohlcuje všetko pozitívne, všetko nádejné, a zostáva len bezcenná škrupina depresie, z ktorej niet veľmi cesty von. Určite nie vlastnou silou.

Moja druhá otázka adresovaná rodičom, starým rodičom, súrodencom, bratom a sestrám, priateľom je zložitejšia:

Dostali ste aj vy facku ?

Moja tretia otázka adresovaná redakcii je tiež zložitá:

Hmmm, prečo ?

Ivan Markuš, Bratislava

KRÁTKA ODPOVEĎ NA „PREČO?“

Možno by som sa nepýtal redakcie, prečo vyšie nemenované literárne práce mladých uverejnila. Možno by som sa pýtal: redakcie, prečo sa viac nevenuje podobným náladám mladých. Ale na priamu otázku aspoň krátká odpoveď: Čiastočne sme ju dali v *Duchovnom slove*. Ponúka sa však aj rovnako symbolicko-poetická odpoveď. Ale, v duchu hľadania príčinných súvislostí nech zostane len pri ponuke. Literárne výpovede mladých autorov sú oknom do ich duše. Úprimné a otvorené. Hoci literárne nie celkom zrelé. Ale práve títo, a nie iní – zrelí autori prijali výzvu na literárne Vianočné číslo Dialógu. Ak obsah ich vystúpenia dakto vníma ako facky, tak je to dobre. Nemusia to byť vždy rodičia, čo rozdávajú výchovné facky. Tento raz nám ich, možno nechtiac, udelili mladí. Ak má rodičovská facka svoj význam, nech má aj táto. Nech nás donúti začať s mladými hovoriť a hľadať príčiny toho: PREČO?

Ale ešte jedna otázka: Myslíte si, že keby sme zatvorili dvere Dialógu týmto hlasom mladých literátov, nepootvorili by sme iné dvere – smerom inde?

Bohuslav Piatko, šéfredaktor

SLUŽOBNÍK – PASTOR

Foto: Archív Ľ. VYHNÁNKA

ĽUBOMÍR VYHNÁNEK: Riaditeľ kresťanskej rozhlasovej spoločnosti Trans World Radio-Slovakia. Ženatý, s manželkou Helenou má štyri deti. Je starším Kresťanského zboru v Bratislave-Rači. Porozprával sa s ním BOHUSLAV PIATKO.

Ľ. Vyhnanek v zbere KZ v Modre.

V novembrovom čísle Dialógu sme vás predstavili ako riaditeľa rozhlasovej spoločnosti Trans World Radio-Slovakia. Dnes budeme v našom rozvore voľne pokračovať s tým, že by sme sa trochu viac zamerali na duchovnú oblast' a vašu prácu v cirkvi, pretože ste aj starším Kresťanského zboru v Bratislave-Rači.

Už v predchádzajúcim rozvore sme hovorili o vašich takmer ilegálnych začiatkoch v službe cirkvi. Za socializmu to bolo t'ažké, mnoho ráz riskantné, ale do istej miery pohodlné: Tu veriaci, tam nepriateľský svet komunistických ideí. Dnes na jednej strane hovoríme o otvorenosti cirkvi, na druhej strane, možno aj neverdomky, staviamo okolo seba akési ochranné múry a ľudia zvonka nám nerozumejú.

To je veľmi bol'avá otázka. Hned po revolúcii v 89. som sa domnieval, že keď sa otvoria možnosti, všetci kresťania sa stanú aktívnymi hlásateľmi evanjelia a že na to využijú všetky dostupné kanály. Spočiatku to bolo naozaj tak, modlitebne a kostoly boli naozaj plné, ale len na chvíľu. Dostali sme šancu, ale väčšina cirkví ju premrhala. S lútostou musím konštatovať, že niektoré kresťanské spoločenstvá sa v novej situácii zorientovali ďaleko lepšie, ako spoločenstvo zborov, do ktorého patrím ja. A obdobie „prebúdzania sa“ v niektorých zboroch trvá dodnes. Podľa môjho názoru tu hrajú rozhodujúcu úlohu vodcovia zborov – ako oni

vnímajú možnosti dneška, či majú jasno ako a kam viest' spoločenstvo, ktoré im Pán cirkvi zveril do opatery (Sk 20, 28). Biblicky povedané: majú pášť Božie stádo – to znamená, že musia neustále hľadať novú pastvu, nemôžu ostat' stáť na jednom mieste. Kto bol v Izraeli, vie o čom hovorí, lebo trávy je tam poskromne. Iste, je jednoduchšie žiť v bezpečnom gete, kde všetko funguje podľa naučených a zabehnutých pravidiel. Ale v tom prípade má Boží Duch veľmi ľažkú úlohu, ak chce vodcom ukázať inú cestu. A netreba zabúdať, že naši duchovní otcovia boli novátori – zakladali zby, skladali nové piesne, museli sa vymedziť voči vtedajšej vrchnosti aj voči veľkým cirkvám atď. Ako vieme, život nielenže prináša zmienu, život je zmena. Ak sa nenaučíme ako vodcovia neustále využadovať – a ak treba, tak aj prehodnocovať – naše duchovné súradnice, minieme sa cieľa (čo je presný popis biblického pojmu „hriech“), ktorý pre nás v našej generácii určil Boh. Toto napätie a neustále hľadanie hranice kontaktu so svetom výstižne formuluje sám Pán Ježiš, keď hovorí svojim učenikom, že nie sú zo sveta, ale zároveň dodáva, že ich posielala do sveta (Jn 17,15–18). Ako inak by sme mohli byť soľou a svetlom sveta?

Ako sa s týmito problémami vyrovnávate vo vašej cirkvi? Ako by ste charakterizovali cirkev, do ktorej patríte?

Spoločenstvo je možno menej známe – sú to **Kresťanské zby**. Som členom jedného z troch bratislavských zborov, ktorý je v Rači. Kresťanské

zby sú vo svete známe ako Bratské zby, alebo hnutie (angl. The Christian Brethren Assemblies, alebo jednoducho Brethren /bratia/, nem. Die Brüdergemeinde). Je súčasťou dejinného prúdu hnutí nezávislých kresťanov kongregačného typu. Veľmi stručne povedané: Cirkev je podľa nich neviditeľné spoločenstvo všetkých veriacich vo všetkých cirkvách a denomináciach. Všetci skutoční kresťania sú knazi a medzi sebou a Bohom nepotrebujú nijakých prostredníkov. Kristus je jediná Hlava Cirkvi. Zvrchovanú autoritu v nej má Svätý Duch, hovoriaci v Písmach.

Toto novodobé hnutie vzniklo začiatkom 19. storočia v Írsku, v Dubline a postupne sa rozšírilo do Anglicka, Nemecka, Talianska, Spojených štátov a za 180 rokov nakońec na všetky kontinenty. Pôvodne bratia nechceli vytvoriť ďalšiu cirkev, ktorá by kresťanov ešte viac rozdrobovala. Na začiatku bola skupina kresťanských intelektuálov z rôznych etablovaných cirkv, ktorí začali spoľočne študovať Bibliu, začali vnímať rozporu medzi biblickým svetom a zabehnutým životom oficiálnej cirkvi. V roku 1829 mali prvý raz stretnutie v prenajatnej verejnej miestnosti, kde bez akéhokoľvek pastora, či knaza slávili spoločne Večeru Pánovu. Presne tak, ako sa dočítali v Biblii o veriacich v Korinte, alebo v Troade (Sk 20, 7). Jednoducho sa chceli priblížiť k týmto ranokresťanským ideálom a zbaviť sa námos tradícií a rituálov. Nič nového pod slnkom, vedľ takto vznikla väčšina prebudeneckých cirkv. A čo odlišuje Kresťanské zby od ostatných? ►

Je to predovšetkým dôraz na všeobecné kňazstvo veriacich v praxi. Vychádzajú z toho, že všetci veriaci majú nejaké duchovné obdarovanie od Pána, ktorým si majú navzájom slúžiť (Ef 4, 1. 1K 12).

V praxi to okrem iného znamená, že v Kresťanských zboroch nemáme ordinovaných kazateľov. Život v z bore usmerňujú „starší“ (čo vystihuje ich duchovný „relatívny“ status), ktorých ustanovuje Boží Duch (Sk 20, 28). Ich morálny a duchovný kredit je merateľný podľa kritérií uvedených v Pavlových pastorálnych epištolách. Ako hovorí Pavol v 1. liste Timoteovi: *Starší, ktorí pracujú v slove a učení sú hodní dvojnásobnej úcty*. Cirkev ich duchovnú autoritu rozozná a uzná. Deje sa tak na princípe služobnosti. Peter hovorí : „*Nie ako panujúci nad Pánovým dedičstvom, ale nech sú príkladom stádu*“ (1Pt 5, 3).

Cirkev tvoria nezávislé zbyty bez hierarchickej štruktúry – teda nemáme žiadne ústredné riadenie. Pretože sme však registrovaní ako cirkev, existuje Rada starších a jej dvaja zástupcovia komunikujú smerom von, napríklad vo vzťahu so štátom. Ale z toho nevyplýva pre nich v rámci cirkevi žiadna zvláštna autorita, smerom dovnútra je to len služobný orgán a prakticky nevstupuje do života jednotlivých zborov. Starší zborov sa stretávajú dvakrát ročne. Ak aj chcú čosi dôležité odkázať do všetkých zborov, deje sa tak na princípe odporúčania, nie nariadenia – tak ako to urobili apoštoli a starší na prvom „koncile“ v Jeruzaleme, kde sa hovorilo o obriezke (Skutky 15). Ak sa prijímajú nejaké spoločné rozhodnutia, tak konzensom, nie hlasovaním. Možné výnimky sú v prípade, ak by sa starší nejakého zboru závažným spôsobom odchýlili od učenia Písma a podľahli by nejakému sektárskemu učeniu, alebo nemorálnemu spôsobu života. Vtedy sa obyčajne zaangažujú starší iných zborov, aby pomohli vyliečiť takto chorý zbor, Kedže sme registrovaná cirkev máme svoj štatút alebo ústavu, v ktorej je detailne zachytené naše biblické poznanie i naša prax. Tento dokument nájdete aj na našej zborovej

stránke www.kzracas.sk. Zbyty teda nemajú ordinovaných kazateľov, spravidla ich vedú najmenej dvaja starší...

...a tí vykonávajú funkciu kazateľov...?

Funkciu kazateľov vykonávajú všetci, ktorí majú dar a schopnosť Písmo vykladať – a nemusia byť zároveň staršími zboru. Pán dáva cirkvi pastierov aj učiteľov (Efezanom 4:11). Rovnako aj Večeru Pánova vysluhuje hociktorý z bratov, ktorý je vedený k tomu Duchom Božím. Na rozdiel od väčšiny evanjelikálnych cirkví sa u nás Večera Pánova vysluhuje každú nedelu. Dovolím si povedať, že je to najdôležitejšie zhromaždenie zboru. Je to čas spoločného uctievania nášho Spasiteľa.

Samořejme, nie sme dokonalí, nie vždy to takto ideálne v zborovom živote funguje. Predpokladom takéhoto fungovania zborov je závislosť od vedenia Svatým Duchom. Sme ľudia a robíme chyby. Ale toto je princíp fungovania našej cirkevi. Ja som jeden zo starších zboru v Bratislave-Rači, jedného z troch bratislavských zborov. Ked' sa ma niekto spýta, či som pastor – odpoviem: Som, lebo som to poverenie prijal od Pána, cítim za zbor zodpovednosť a zbor, ktorému slúžim, moju autoritu uznáva. Som zároveň aj kazateľom, pretože mám dar učiteľa v cirkevi. Ale nie som jediný, kto káže.

Neviem si dosť dobre predstaviť fungujúce spoločenstvo bez aspoň akého-takého riadenia, či vedenia? Vás volia...?

Nie, to nepodlieha vol'bám, nemáme funkčné obdobie. Iste, je to dosť odvážny model, ale kontinuita vedenia sa vytvára sama a spravidla sa deje kooptáciou nového „staršieho“ už existujúcimi staršími. Kritéria pre výber „staršieho“ zboru uvádzajú Pavol v svojich pastorálnych listoch. Ked' sa v z bore objaví takýto kresťan, schopný viest' iných, ktorý je zároveň ochotný slúžiť, tak ho starší prizvú do svojho kruhu. Nie, ked' má dvadsať rokov, ale až ked' sa v zborovej službe osvedčí a má aj životné skúsenosti. Oby-

čajne to býva nie skôr ako okolo štyridsiatky. Pre úrad staršieho môže diskvalifikovať bud' hriech, alebo neschopnosť (zdravotná, a vekom aj mentálna) ďalej plniť úlohy pastiera a správcu zboru. Niekoľko môže inak schopného brata pre úrad staršieho diskvalifikovať aj jeho pracovná zaneprázdenosť, pretože práca v z bore vyžaduje aj čas. Princíp kooptácie má, samozrejme, aj svoje slabé stránky. Napr. vtedy, keď starší nemajú víziu pre budúenosť zboru a iba udržujú zabechnutý spôsob zborového života v chode, hoci vidia, že zbor dlhodobo duchovne stagnuje. Zmena by bola žiaduca, ale vodcovia to bud' nevidia, alebo nechcú dovoliť žiadnu zmenu v zabechnutých tradičných formánoch. A kooptujú do staršovstva takých, ktorí zdieľajú ich postoje. Zbor obyčajne prežije všetky traumy iba dve nie: slepých alebo neschopných vodcov. Žiaľ, výsledok práce neschopných vodcov sa neprevádza hneď, ale zvyčajne až po jednej alebo dvoch generáciach...

A keď má cirkev zaujať nejaké stanovisko k spoločenským otázkam, ako to riešite?

Zhromaždenie starších zo všetkých zborov sa stretáva dva razy do roka. Takže tu je platforma na diskusiú a prípadné spoločné uznesenie. Ale takto vystupujeme výnimočne. Väčšinou zaujímame stanovisko na lokálnej úrovni, v mene miestneho zboru.

No, nehovorím, že iné evanjelikálne cirkev sa k spoločenským problémom vyjadrujú častejšie, skôr ich vo verejných diskusách nepočuť, takže ich vlastne pri mnohých zásadných otázkach ani nevidno. Ale vráťme sa ku Kresťanským zborom. Nie je tento spôsob vnútornej organizácie slabovaním cirkevi?

Ked' sa pozrieme do Biblie, tak v prvotnej cirkevi to presne takto fungovalo. Tam neexistovali žiadne nadzborové riadiace štruktúry. Nemyslím si však, že keď existujú, že by nemohli byť pre život zboru (zborov) užitočné.

To bola trochu iná doba, najmä z hľadiska komunikácie...

Iste, ale ani apoštol Pavol si nedovolil zasahovať do chodu jednotlivých zborov z pozície autority, hoci mnohé z nich sám založil. Aj v prípade problémov iba poukazuje na hriech – napr. v prípade incestu v Korinte, rešpektuje autoritu miestnych starších a prosí ich, aby veci dali do poriadku. Okrem iného má tento model výhodu v tom, že neumožňuje silným osobnostiam (ako bol v prvotnej cirkvi napr. Diotréfes – 3. list Jána) z titulu svojho úradu ovládať viaceré zbyry a prípadne ich priviesť na scestie. To sa udialo o pár storočí neskôr, keď sa cirkev sformalizovala, vytvorila si regionálne štruktúry a v spolupráci so svetskou mocou namiesto diskusie likvidovala názorovo odlišné skupiny kresťanov. To sa podarilo v 4. storočí aj cirkevnému otcovi Augustínovi, ktorý neodolal pokušeniu a zneužil rímsku armádu na likvidácii severoafrických zborov tzv. donatistov, ktorí odmietaли spoluprácu so svetskou mocou (rímskou ríšou) – dnes by sme ich označili možno ako pietistov. Išlo o veľkú skupinu zborov s asi 300 biskupmi. Keď prišiel do severnej Afriky v 7. storočí islam, cirkev tam bola už zdecimovaná. Opakujem, že tým nechcem povedať, že riadiace štruktúry sú nepotrebné, ale v duchovnom živote zborov by nemali hrať rozhodujúcu, ale len podpornú úlohu.

Možno v tomto prípade hovoriť o cirkvi?

Dnes sa väčšinou pod pojmom cirkev rozumie nejaké združenie zborov, ktoré majú nejakú vertikálnu organizačnú štruktúru a spoločné vierovyznanie/stanovy/ústavu.

Podľa Písma je Cirkev jedna – je to duchovný organizmus, univerzálné spoločenstvo všetkých, ktorí vyznali Bohu svoje hriechy a prijali Ježiša za svojho Spasiteľa a Pána. Jedinou Hlavou Cirkvi je Pán Ježiš Kristus. Prepojenie medzi kresťanmi robí Svätý Duch, ktorého dostáva každý, kto uverí. A „miniatúrou“ tejto univerzálnnej Cirkvi je každý miestny cirkevný zbor. Je zaujímavé, že pre obidve „formy“ cirkvi má Písma

rovnaký pojem: ekklésia, (=zo sveta von) vyvolaná. A niekedy je ľažké rozlísniť, o ktorej forme cirkvi Písma hovorí, či o univerzálnej alebo lokálnej. Zoskupovanie cirkevných zborov do samostatných cirkví, denominácií a hnutí prišlo historicky až neskôr. Obyčajne na základe určitého znovuobjaveného dôrazu na isté pravdy Písma, ktoré boli tradíciou prekryté alebo obsahovo preznačené.

Ako je to u vás s otvorenostou voči svetu, teda s misijným pôsobením?

Významným rysom Bratských zborov vo svete je ich silné misijné a sociálne povedomie.

Uvediem len dve mená z histórie. **Anthony Norris Groves**, lekár, ktorý v 30.rokoch 19. storočia odišiel, na rozdiel od vtedajších zvyklosť bez vyslania nejakou misijnou spoločnosťou, ako misionár do Bagdadu a neskôr do Indie a veril, že o Jeho potreby sa postará Pán. Strávil tam zvyšok života a založil niekolko zborov. Známejší je **James**

Hudson Taylor z Bratského zboru v Londýne, ktorý ako misionár spoliehajúci sa len na Pána, odišiel do Číny, kde založil desiatky zborov. Nakoniec za všetko hovorí fakt, že dnes existujú Bratské zbyry v 120 krajinách sveta na všetkých kontinentoch a zbyry napr. v Afrike a Južnej Amerike rýchlo rastú. Napríklad v západoafrickej Angole je približne 2500 bratských zborov, v centrálnej Afrike v Čade je okolo tisíc takýchto zborov s približne 100 000 príslušníkmi, v Zambii taktiež cca 1000 zborov. Ak sa pozrieme do Ázie, tak najviac, 1300 bratských zborov je v Indii. V Južnej Amerike v Brazílii je cca 1000 zborov, rovnako ako v Argentíne atď. V Európe je najviac bratských zborov v Anglicku asi 1200, v Nemecku asi 700 a Rumunskej 560.

Ak sa pozrieme do histórie sociálnej angažovanosti príslušníkov bratského hnutia, nemôžem nespolu meniť muža viery **Georga Müllera**, známeho kazateľa evanjelia a za-

kladateľa sirotincov v anglickom Bristole, ktorý nikdy nikoho nežadal o podporu a napriek tomu dokázal v rokoch 1850–70 postupne postaviť 5 sirotincov a denne sa postarať až o 2000 detí. Okrem toho vydržiaval 117 škôl v desiatich krajinách...

To všetko nám dnes znie skoro ako rozprávka. My by sme mali radi všetky projekty vopred finančne na 100 % zabezpečené a všetko „zmaňované“, na všetko potrebujeme výbory a odbory... ale Boží Duch potrebuje predovšetkým zapálené srdce a pripravené ruky a nohy k službe. Ak On poverí k službe, zabezpečí aj finančie.

Spevokol KZ v Batizovciach

Dobre, to bola exkurzia do minulosti a zahraničia. Ale ako sa vyrovňávate vo vašej cirkvi s poverením Pána Ježiša získať nových učeníkov doma (evangelizácia) i v zahraničí (misia)?

Keď mám byť úprimný, tak sa nemáme veľmi čím chváliť. Na Slovensku Kresťanské zbyry existujú niečo vyše sto rokov a doteraz nevyslali ani jedného misionára do inej krajiny. Dali by sa nájsť rôzne zdôvodnenia, prečo je to tak, ale to nie je dôležité. Už žijeme jednu celú generáciu v slobode a demokracii, ale v myсли väčšiny veriacich sa v tomto ohľade veľa nezmenilo. Vnútorné bariéry sú zrejme väčšie ako boli tie vonkajšie. Poverenie Pána Cirkvi ísť a získať učeníkov zo všetkých národov je jednoducho záväzné pre každú generáciu. Obávam sa, že mnohí z nás budú nemilo prekvapení, keď sa nás raz Pán Ježiš bude pýtať, ako sme túto časť Jeho vôle plnili. ■

MESTO ALEBO BIBLICKÝ POHĽAD NA URBANIZMUS

JAN KOMRSKA
(Autor je architekt)

Slovensko má vyše 5 miliónov obyvateľov a okolo 56 % z nich býva v 138 mestách. Mnohí obyvatelia vidieckych obcí do miest denne dochádzajú za prácou, do škôl a za službami, takže možno povedať, že viac ako dve tretiny obyvateľov Slovenska trávi v mestách významnú časť života. Slovensko pritom nepatrí v rámci Európy medzi krajiny s najvyššou mierou urbanizácie, ale migrácia do miest tu stále postupuje.

Koncentrácia ľudí v mestách má svoje výhody, ale aj negatívne dopady, ktoré vyvolávajú túžbu po návrate do prírody. Urbanizácia spôsobuje vyludňovanie vidieka a postupný zánik dedín. V histórii sa opakovane objavovali pokusy nájsť pre ľudí niečo lepšie ako je mesto. Napríklad pred niekol'kymi rokmi sa skupina mladých architektov, spolu s priateľmi, našťahovala do vymierajúcej dedinky na juhu východného Slovenska v snahe obnoviť jej život, no po pár rokoch sa vrátili do miest. Zdá sa, že zistili, že mesto nemá reálnu alternatívu.

Kritické hlasy k civilizačnému vývoju a globalizácii zaznievajú súčasne aj k trendom v urbanizácii a naopak, kritika urbanizácie je vlastne kritikou spoločnosti, ktorá buduje mestá. Nedá sa tu nevidieť podobnosť medzi kritikou demokracie, ako toho najhoršieho systému organizácie spoločnosti – s výnimkou všetkých ostatných oveľa horších usporiadanií, ktoré si ľudstvo vyskúšalo a kritikou západnej formy urbanizácie, ako najhoršieho riešenia sídlenia človeka – s výnimkou všetkých ostatných spôsobov sídlenia. Mesto, ako ľudský výtvar, je možné kritizovať a odsudzovať, ale aj vylepšovať a zdokonalovať, ale zatiaľ sme nenašli nič, čím by sme ho mohli nahradíť.

Bezbrehá expanzia

Za posledných dvadsať rokov, od pádu komunistickej vlády, vidno v našich mestách zmeny spôsobené spoločenskou a ekonomickej liberalizáciou. Mestá ožili, všade cítíš, že nehnuteľnosti majú opäť hodnotu, a to, nie len pre vlastníkov, ktorí sa starajú o svoje pozemky a budovy, ale aj pre ostatných obyvateľov a návštevníkov. So spoľočenskými zmenami však prišli aj problémy rozvoja, ktorý niekedy prekračuje únosnú mieru. Investori budujú najmä stavby, ktoré prinášajú rýchly zisk – nákupné centrá a drahé byty. Budovy rastú do výšky, pretože to vyhovuje efektívite využitia pozemku, hoci to narúša obraz mesta.

Zastavujú sa aj pozemky, ktoré, podľa mienky viacerých, mali zostať voľné. Stav verejných priestranstiev sa sice zlepšil, no stále zaostáva za súkromnými pozemkami a budovami.

Problémy sú spôsobené čiastočne nedostatkami v metodike územného plánovania, ktoré sa nedokázalo preorientovať z podmienok totality na podmienky slobodnej spoločnosti, ale sú aj odrazom všeobecnej neúcty ku pravidlám a morálnym hodnotám a napokon aj prejavom rôznosti pohľadov na konkrétné stavebné zámery. Názory na to, čo je v danej lokalite vhodné, alebo nevhodné staťať, sa diametrálne odlišujú tak, že to vyvoláva otázky: Aké je optimálne usporiadanie prostredia miest? Prečo sa ľudia len ľažko zhodnú v názore na vhodnosť konkrétnej výstavby?

Môže nám Biblia pomôcť nájsť odpoveď? Je vôbec mesto v súlade s Božím zámerom s človekom?

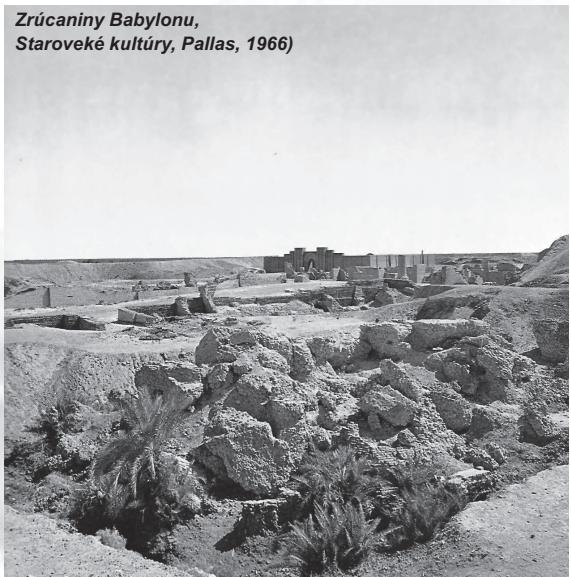
Pohľad do Raja

Kniha Genesis prináša v druhej kapitole obraz pôvodného ideálneho prostredia pre človeka, je ním záhrada Eden. Popis rajskej záhrady je veľmi strohý: veľa krásnych stromov s množstvom chutného ovocia, rieka zavlažuje pôdu a za hranicou záhrady sa rozlieva do štyroch riek. Uprostred záhrady je strom života a strom poznania dobra a zla.

Z informácií o rieke a o dvojici stromov môžeme dedukovať nasledovné. Záhrada bola položená v rovinej krajine, lebo v takej pomaly plynúci tok zavlažuje pôdu; v hornatom teréne koryto rieky pôsobí skôr ako odvodňujúci činitel'. To, že sa tok rieky rozvetvuje, priomína riečnu deltu v plochom teréne morského pobrežia. Poloha dvojice zvláštnych oddelených stromov naznačuje, že záhrada bola usporiadaná do centrálnej kompozície a mala pravdepodobne pôdorysný tvar blízky kruhu alebo štvorca, aj keď tvar usporiadania línií a plôch mal, zrejme, organickú, mäkkú formu. Obidva stromy mali v kompozícii záhrady dominantné postavenie, museli byť vzájomne nezameniteľné a oddelené od iných stromov, aby nemohlo dôjsť ku nevedomému porušeniu zákazu jest' ich ovocie. Strom života mal zrejme v kompozícii dvojice významnejšie postavenie, je menovaný na prvom mieste a pôvodný zákaz jest' ovocie, bol daný len pre strom

poznania dobra a zla, hoci z kontextu vyplýva, že sa vztahoval na oba stromy. Dá sa z toho usúdiť, že strom života bol tiažšie prístupný, možno na nejakej terénej vyvýšenej a obidva stromy asi obklopovala planina bez stromov. Záhrada poskytovala človekovi potravu a priestor na bývanie a bola súčasne jeho pracoviskom. Adam pracoval

stvorenie, prírodné prostredie nenarušené ľudskou činnosťou. Mesto je umelý ľudský výtvor, kvôli ktorému sa časť prírodného prostredia musela zlikvidovať. V rajskej záhrade nebolo zlo, všetko tam bolo dobré, človek sa pri vedeckej a správcovskej práci nemusel rozhodovať medzi dobrým a zlým. Mesto je miestom boja dobra a zla.

ako vedec (pomenúvanie zvierat je súčasťou vedeckého bádania), obrábal zem ako roľník a strážil záhradu. Strážením sa, zrejme, rozumelo panovanie (Gn 1, 28) a udržiavanie poriadku. Ľudské zásahy do prostredia záhrady boli obmedzené na obrábanie pôdy, žiadne klčovanie porastu, žiadne budovy ani cesty. Záhrada bola a zostala, aj napriek ľudskej aktivite, Božím, prírodným výtvorom, v ktorom bolo všetko dobré a nepotrebovalo žiadne vylepšenie. Po vyhnaniu z raja Adam pokračoval vo svojej činnosti, len prostredie a pôda už neboli dobré, ale prekliate, takže obrábanie pôdy sa stalo tvrdou drinou.

Prvé mestá

Kain, Adamov starší syn, začal novú, diametrálne odlišnú éru hľadania optimálneho prostredia pre ľudský život. Príbeh vzniku nového priestoru pre človeka je dramatický. Začalo to pracovnou špecializáciou. To, čo otec vykonával sám, si bratia rozdelili. Kain obrábal pôdu a mladší Ábel sa staral o zvieratá. Potom ale došlo k rodinej tragédii – Kain zabil brata Ábela, kliatba vyháňa bratovraha z pôdy a on sa stáva tulákom s obavami o vlastnú bezpečnosť. Vrah sa bojí, že bude zavraždený a Boh ho poznačí, aby ku tomu nedošlo.

Kain sa pokúša zmeniť svoj údel, nepokojného tuláka, a potom čo splodí syna, buduje mesto. Nerobí to na Boží príkaz ani popud, buduje z vlastného rozhodnutia, pre bezpečnosť seba a generácie svojich potomkov. V siedmej generácii Kainových potomkov nájdeme už v meste sofistikovanú del'bu práce, dokonca umeleckú hudobnú tvorbu, ako samostatnú profesionálnu činnosť.

Aké hlavné rozdiely odlišujú rajskú záhradu od mesta a čím sa v nich líši postavenie človeka? Záhrada je Božie

Budovanie mesta nie je vedeckou činnosťou, hoci sa pri ňom využívajú vedecké poznatky, ale realizáciou umeleckej vízie, spojenej s morálnou vol'bou. V rajskej záhrade bol človek integrálnou súčasťou prírodného prostredia a všetky jeho potreby toto prostredie plne pokrývalo bez ujmy na samotnom prostredí. V meste je človek, doslova „vyhnáný z pôdy“, plne závislý na čerpaní prírodných zdrojov, z ktorých tie najefektívnejšie najľahšie dostupné sú neobnoviteľné, pomerne rýchlo sa miňajú, a pri ich využívaní sa znečisťuje prostredie tiažko využiteľnými pozostatkami.

Ak by sme vyššie uvedené porovnanie považovali za súťaž, tak to rajska záhrada vysoko vyhŕáva a mesto je treba zavrhnuť. Skôr ako sa rozhodneme, že to urobíme a nasmerujeme svoju cestu do raja, pripomeňme si dôležitú paradigmu židovstva a kresťanstva, ktorá hovorí, že ľudské dejiny na zemi majú svoj počiatok a koniec a vývoj sa podobá na jednosmernú cestu smerujúcu do večnosti. To len v mýtoch prebieha vývoj v kruhu, Mircea Eliade to nazval „mýtus o večnom návrate“. Biblia nám ukazuje nie len obraz ideálneho prostredia na počiatku ľudských dejín, ale ponúka aj pohľad do budúcnosti, za hranice konca ľudských dejín. Prorok Ezechiel v Starej zmluve a variantne apoštol Ján v poslednej knihe Novej zmluvy, vykresľujú obraz ideálneho prostredia, miesta večného stretnutia Boha s človekom. Toto miesto má podobu mesta.

Biblická vízia

Ideálne mesto, v Ezechielovej a Jánovej vízii, je priestorovo geometricky komponované na osnove štvorca, ako najdokonalejšieho útvaru vymedzeného priamkami. Je kompaktne zastavané a vybudované z najvzácnejších ►

a najkvalitnejších nerastných materiálov. Živé prírodné prvky reprezentuje rieka (regulovaná?) a jeden strom – symbolický strom života, žiadna iná vegetácia sa tu nenačadza. Podobnosť oboch Bohom vytvorených prostredí, rajskej záhrady a zlatého mesta, je len v tom, že v oboch sa nachádza strom života a rieka, inak sú diametrálnie odlišné. Obráz mesta zo zlata a drahokamov vyvoláva otázku: Ako je možné, že mesto, Kainov výmysel, sa stalo modelom pre

štrukciami vytvára nový, umelý, exteriérový aj interiérový priestor. Vo vytvorenom prostredí diktuje pravidlá súžitia fragmentom ponechaného prírodného prostredia.

Obidva postoje sú legítimne, problémy vo výstavbe vznikajú, okrem iného, vtedy, keď postoje nadobudnú fundamentalistickú podobu a vylúčia hľadanie konsenzu. Fundamentalistickí adamovci odmietajú apriori každý zásah do prostredia, ktorým sa niečo mení a každú zmenu

**V rajskej záhrade bol človek
integrálnou súčasťou prírodného prostredia.
Mesto je miestom boja dobra a zla.**

**Napriek spornej Kainovej motivácii
sa Boh rozhodol akceptovať mesto,
ako vhodný priestor pre človeka na zemi
a ako model pre večné mesto.**

Božie dielo? Je to naozaj možné a nie je to jediný prípad, keď ľudské činy s pochybnou, alebo priam zlou motiváciou, zahŕňa Boh do svojich plánov a ľudské zlo premáha svojou dobrotu. Spomeňme príbeh Jozefa predaného do otroctva v Egypte a záchrany Izraelitov od hladu práve touto cestou. Prvé mesto založil bratovrah, ktorý odmietol byť Bohom poznáčeným bezdomovcom a rozhodol sa vybudovať si bezpečné miesto na zemi. Napriek spornej Kainovej motivácii sa Boh rozhodol akceptovať mesto, ako vhodný priestor pre človeka na zemi a ako model pre večné mesto, nebeský Jeruzalem. Dejinný vývoj teda vedie od rajskej záhrady ku večnému zlatému mestu, návrat do rajskej záhrady je nemožný, rovnako ako nie je možné opäťovne nastoliť stav rajskej blaženosť bez prítomnosti zla a bez nutnosti morálnej vol'by.

Biblia a súčasný urbanizmus

Aký je praktický dosah biblickej zvesti pre súčasnú urbanizáciu? Prírodné prostredie, ako Boží výtvor, je dobré, inšpirujúce svojím kontrastom voči mestu, ale vlastným mestom človeka je mesto. Za rozhodovanie medzi dobrom a zlom v meste, ako aj za dopady mesta na prírodu nesie človek plnú zodpovednosť.

Adam a Kain so svojimi prístupmi ku formovaniu priestoru reprezentujú dva archetypy postojov, typických pre všetkých obyvateľov a budovateľov miest v celých dejinách až dodnes a zrejme aj v budúcnosti. Každý z nás má v sebe niečo z Adama a niečo z Kaina, niektorí sme viac adamovci, a niektorí zasa kainovci.

Adamov postoj je postojom vedca a ochrancu, ktorý do formovania priestoru výrazne nezasahuje a žije v harmonickom vzťahu s prostredím. Kainov postoj je postojom developera a stavitelia, ktorý zásadným spôsobom vstupuje do jestvujúceho priestoru, odstraňuje z neho vegetáciu, narúša pôvodný terénny reliéf a stavebnými kon-

považujú za zmenu k horšiemu. Sú presvedčení, že to, čo malo byť postavené, už postavené bolo, a ak sa má niečo budovať, tak nanajvýš kópie, alebo napodobeniny zničených stavieb. Fundamentalistickí kainovci majú zasa neotrasiteľnú vieru v pokrok a všetko, čo bolo a je, vnímajú len ako prekážku na ceste za tým, čo má byť a každú zmenu v prostredí presadzujú ako nevyhnutnú. Fundamentalistické postoje oboch zameraní sú deviáciou vylučujúcou možnosť dospieť ku riešeniu konkrétnych rozvojových zámerov. Je tu však ešte jedna nebezpečná deviácia a tou je egoistický postoj, ktorý sa mení podľa toho, či zmena prináša alebo neprináša okamžitý prospech jeho nositeľovi. Reprezentant tohto postoja dokáže byť principiálnym odporcом výstavby, ktorá má slúžiť niekomu inému a obhajcom podobnej výstavby, ktorá je v jeho záujme. Najčastejšie sa oportúnny egoistický postoj prejavuje vo vzťahu ku zeleni. Vlastný pozemok treba čo najefektívnejšie využiť, teda zastavať. Chronický nedostatok zelene treba zabezpečiť dôslednou ochranou zelene a novou výsadbou na susedných pozemkoch a verejných pozemkoch.

Úlohou urbanizmu a územného plánovania je hľadanie východiska medzi názormi ochranárov a developerov. Pre jeho nájdenie je dôležité pripať ako základ tézu o smere vývoja od záhrady ku mestu a neusilovať sa odstraňovať nedokonalosti mesta jeho odmietnutím a nahradením záhradou. Treba však súčasne hľadať v prírode trvalý zdroj inšpirácie a aplikovať ho pri tvorbe mesta. Aj pri novej výstavbe a rozvoji treba si uvedomovať, že nie sme vlastníkmi zeme, ale máme byť jej správcami zodpovednými za svoje rozhodnutia pred Bohom. Zodpovední urbanisti a územní plánovači musia prejavovať značnú dávkou zdravej skepsy ku všetkým úžasným rozvojovým zámerom a držať si správny odstup od vízií, ktoré chcú meniť svet.

|| NA PRAHU NOVÉHO

JÁN MÁHRIK

Nový rok. Už samotný názov v sebe signalizuje, že niečo staré sa práve končí, uplynulo, nenávratne je za nami. To staré, čo dôverne poznáme od A po Z, čo sme vyčerpali do poslednej kvapky a ktoré nám už nemá čo povedať, je preč. Hádam len s odstupom času budeme objavovať veci, ktoré nám akosi pre rôzne dôvody – či už nedostatok odstupu, zaujatosť inými problémami, alebo nedostatkom dodatočných informácií, či nadhládu – unikli. No nič to nemení na tom, že všetky vety boli vypočítané, udalosti sa udiali a aj posledný riadok v našich diároch je už od istého momentu mimo hry.

Prichádza nové. Mnohí by radšej ešte zotrvali v starem, no nemajú na výber. Zrejme by som mal preformuľovať prvú vetu odseku – vnucuje sa nám nové. Prichádza neznáme, hoci možno posledné udalosti starého známeho nám našepli, čo nové neznáme prinesie. Už po x-tý raz v našom živote (v mojom prípade 25-krát) zažívame zoznamovaciu rutinu s tým novým. Rozmýšľame ako prepísat' v našich čerstvých poznámkach 2009 na 2010 tak, aby to až tak nešpatilo. Do kalendárov si plánujeme mesiac po mesiaci, víkend po víkende a rozmýšľame, kde sa stala chyba, že už sú opäť všetky obsadené a myslíme si, že budúci rok sa to nebude opakovať. A „samořeje“, klišé – novoročné predsavzatia. Plánujeme vykročiť do nového

neznámeho ako lepší ľudia a po čase to vzdáme, pretože ako sa postupne nové neznáme mení na staré známe, zistíme, že to celé je o inom. A ľudia s vysokým „x“ to zrejme už ani neskúšajú. Škoda!

Ked' si odmyslíme všetky administrativne záležitosti, tak nový rok nie je žiadoucou zásadou zmenou v našich životoch. V noci z 31. 12. na 1. 1. sa nedejú žiadne anomálie a svet beží ďalej presne v takom kurze, v akom sme ho našli na Silvestra o polnoci. Avšak každý deň, do ktorého sa ráno zobudíme, je stratou starého známeho a vnútením nového neznámeho. Každý deň je pre nás novým rokom. Každý deň je pre nás dňom, keď si máme nanovo „upravovať svoje chodníky“ a prehodnocovať svoj život, činiť pokánie a dávať Bohu nové sľuby.

*„Preto neochabujeme, ale aj keď nás vonkajší človek hynie, nás vnútorný sa obnovuje zo dňa na deň.“
(2K 4, 16)*

Nech je pre nás nový rok mementom a výzvou, že raz staré známe skončí a príde nové neznáme. Vety budú vypovedané, udalosti uzavreté a veci, čo nám unikli, skončia v nenávratne. A to nové neznáme vlastne nebude až tak neznáme. A podstata toho nového, čo príde, je ešte stále z Božej milosti v našich rukách. Každý deň.

(prebraté z: Fajo 1/2010)

VEĽKÉ ROZHODNUTIE

Nový rok býva obdobím nových predsavzatí. Mnohé z nich dlho nevydržia. Urob také,
ktoré by mohlo (pozitívne) ovplyvniť celý zvyšok tvojho života.

Aj obdobie hospodársko-spoločenskej krízy je vhodné najmä pre investície do svojho vzdelania. Preto:

POĎ ŠTUDOVАŤ NA KATEDRU EVANJELIKÁLNEJ TEOLÓGIE A MISIE V BANSKEJ BYSTRICI

Je určené pre veriacich:

- maturantov, ktorí sa chcú pripravovať na duchovenské povolanie
- absolventov stredných škôl, ktorí uvažujú nad zmenou svojho povolania
- ktorí chcú prehĺbiť svoje vedomosti pre duchovenskú službu popri sekulárnom zamestnaní.

Štúdium je možné dennou formou alebo aj popri zamestnaní.

Ďalšie informácie nájdeš na www.ketm.szm.com

Prihlášku pošli do 27. februára 2010 na adresu:

Pedagogická fakulta UMB, Študijné oddelenie

Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

- 12 najväčších IT spoločností
- Obrat >2,5 mld Sk
- Viac ako 1200 zamestnancov
- Medzinárodné projekty
- IT sektor s vysokou pridanou hodnotou

KEĎ KRESTAN PODNIKÁ

Ilustračná foto ĽUBO BECHNÝ

Nedávno sme oslavovali 20. výročie pádu Berlínskeho múru a odstránenie železnej opony. Niektorí ľudia si tento sviatok sotva všimli. Možno to povedať aspoň o niektorých politikoch a možno o deťoch. Ale pre nás to bol deň pádu komunizmu, najväčšieho démona 20. storočia. Démons, ktorý z práce urobil boha. Za 70 rokov vlády pohltil viac ako 60 miliónov obetí, väčšinou vlastných detí. Pre veriacich však bol November '89 duchovnou skúsenosťou. Boli sme oslobodení od strachu. Pravdou! Lebo Božia pravda víťazí! Už sa nemusíme báť čítať „zakázanú“ literatúru, chodiť do kostola, či vychovávať deti vo viere svojich otcov a praočcov. Môžeme slobodní vstať a vzpriamení kráčať! Po 20 rokoch spomíname s vdănosťou v srdci za dar slobody, za zbavenie sa strachu zvonku. Vzpriamené kráčanie však dnes prináša svoje výzvy. Strach, ktorý nás prepadá zvnútra. Z nevedomosti, z nedostatku skúseností a zo zodpovednosti v nových oblastiach života, ktoré sa nám v slobodnom prostredí otvorili. (M. Č.)

Sloboda a podnikanie

MILAN ČÍČEL

(Autor je starším konzultantom občianskeho združenia v oblasti rozvoja ľudských zdrojov. Je spoluzakladateľom a starším konzultantom Nadacie Integra, ktorá pôsobí na Slovensku od roku 1995. Viac funkčných období bol členom staršovstva zboru CB v Bratislave.)

Prvou oblasťou verejného života, do ktorej kresťania vstúpili bolo hlásanie evanjelia. O tejto činnosti sme sa naučili mnoho lekcií. Niektoré výsledky sú povzbudivé. Väčšinou však veľmi bolestné. Inou oblasťou, do ktorej kresťania aj v našej cirkvi vstúpili veľmi prirodzené, je sociálna služba. Výsledky pôsobenia kresťanov v tejto oblasti sú poväčšine také, že môžeme byť na ne hrdí. Inou takou oblasťou je aj práca a jednou z jej foriem – podnikanie. Tu ešte na pozitívne výsledky stále čakáme.

Zamatová revolúcia z roku 1989 nás doviedla do nového ekonomickej prostredia, známeho ako ekonomika volného trhu. V časoch pred '89 sme predávali svoju prácu za lacný peniaze svojim chlebodarcom. Podobne ako Izrael v Egypte. V centrálne riadenej ekonomike sme nemohli rozhodovať o tom, čo budeme robiť a kde. Po skončení škôl sme išli do práce na „umiestenky“. S tým sme celkom stratili schopnosť slobodne sa rozhodovať a niest' za svoje rozhodnutia zodpovednosť. Stratili sme aj schopnosť rozhodovať o tom, čo robíť s dosiahnutými výsledkami svojej práce. Našu neprípravenosť života v slobode sme si začali uvedomovať na ceste z nevolníctva do prostredia slobody aj z duchovnej perspektívy.

Tak pred nami stojí otázka, čo hovorí o práci a podnikaní Biblia. Vo všeobecnej kultúre sme sa v posledných 250 rokoch prestali pýtať Písma, tak ako to ešte robil napríklad Tomáš Akvinský, či náš Jan Ámos Komenský. Ale prirodzenou vlastnosťou veriacich kresťanov aj dnes je, že sa vo svojej neistote obracajú k Svätému Písmu o radu. To prvé, čo sme si v našom evanjelikálnom prostredí uvedomili bolo, že naše nevolnícke nazeranie na svet, na spasenie, na cirkev a misiu, v ktorom sme do roku '89 žili, sa akosi do slobodného prostredia nehodia.

Svet prestal byť naším, či dokonca Božím nepriateľom. Prirodzené, lebo majiteľom sveta je Stvoriteľ sám. Naopak, náš dobrý Otec učinil svoje deti správcami sveta. Pri správe sveta chce s nami spolupracovať a svet s nami spoludotvárať. Podobne ako spolupracoval s Adamom už v raji.

Spasenie potrebujú nie iba individuálni ľudia. Našou zodpovednosťou je aj vytesňovanie (spasenie) systémového zla ako je chudoba, zanedbávanie starostlivosti o deti a ich vzdelanie, zanedbávanie starostlivosti o inak odkázaných, spravovanie vecí verejných a podobne. V oblasti

práce je to vytesňovanie korupcie, vytváranie nových pracovných príležitostí, nových hodnôt, podnikanie s vedomím dopadov práce na individuálneho človeka a na komunitu, s ktorou sme existenčne zviazaní. Podobne ako žil Izrael v babylonskom zajatí po sedemdesiat rokov.

Cirkev v slobodnom prostredí prestala byť záchranársky člonom na mori hriechu, lebo na tej lodi sme všetci, veriaci či neveriaci, cirkevníci i necirkevníci. A ak sa lod' potopí, potopíme sa v mori zla všetci. Veriaci sa ale stali „mestom na hore ležiacim“, svetlom pre hľadajúcich. Boží ľud sa stal zdrojom inšpirácie kreatívnych riešení problémov ľudstva, nositeľom „dobréj správy“ pre bezradných. Ale tam ešte cirkev nie je, však?

Misiou preto nie je iba pomoc hospodársky menej vyspelým krajinám, v ktorých našou prítomnosťou vytvárame dojem, že s vierou, ktorú hlásame príde aj materiálne bohatstvo a teda „štastie“ človeka. Zvest', ktorú by sme mali predkladať iným, by sme ponajprv mali objaviť doma. Ak „dobrú správu“ nenájdeme doma, budeme iných iba zavádzat', či nie?

Takže čo Písmo Sväté hovorí o podnikaní? Musíme konštatovať, že priamo nič. Lebo podnikanie, ako forma individuálnej a kolektívnej práce, vznikalo dávno po tom, čo bola Biblia napísaná. Biblia však veľa hovorí o práci. V skutočnosti celá biblická zvest' je zviazaná s prácou a pokladá ju za samozrejmú súčasť života. Preto ju ani priamo nespomína. Niektorí potom majú dojem, že sa Písmo prácou nezaoberá. Takto vyznieva najmä Stará Zmluva a život Krista. Pavol v listoch reaguje hlavne na hellenskú filozofiu a tak otázkam práce sa priamo nevenuje. No i tak napríklad Pavlov list Kolosanom má veľký duchovný význam pre formovanie biblického pohľadu na prácu. Práca je život. A Sväté Písmo je o živote. O zodpovednom živote v slobode. Preto sa z Písma môžeme veľa dozviedieť o tom, ako postupovať pri podnikaní. Ale to je už zodpovednosť nás, žijúcich v pracovnom prostredí 21. storočia.

V tomto Dialógu budú diskutované prvé lekcie, ktoré sa na ceste zodpovedného života v podnikateľskom prostredí niektorí naučili. Vydali sa na cestu hľadania, možno aj za nás, aby sa z našej zeme nakoniec stala „zaslúbená zem“, v ktorej je Kráľom On.

Ked' krest'an podniká

V nasledujúcej besede nás ani tak nezaujíma ekonomická efektívnosť podnikania a to, či na ňu existuje nejaký „krestanský“ recept. Skôr nás zaujímal nepodnikateľský svet podnikateľov, akási jeho nadstavba, to, či vôbec možno hovoriť o realizácii krestanských hodnôt v slovenskom podnikateľskom prostredí. S RÓBERTOM BOROŠOM, ŠTEFANOM ZOMBORSKÝM a DUŠANOM ČÍČELOM sa porozprával BOHUSLAV PIATKO.

Sme v období krízy, aj ked' sa mnoho ráz tak nesprávame. Vy podnikáte v rezortoch, v ktorých sa kríza asi dotkla – stavebnictvo, technológie v bytových domoch, ktoré sú priamo závislé na produkcií stavebníctva, no je možné, že aj oblasť poradenstva kríza zasiahla. V médiách sa veľa píše o zhoršovaní podnikateľského prostredia, možno ani nie tak v súvislosti s krízou, ako s činmi súčasnej vládnej garnitúry. Ako to vidíte vy?

D. Číčel: Keď sa na podnikanie pozrieme z hľadiska toho, aké peniaze sa v ekonomike točia, tak sa situácia zhoršila. Napríklad v našej oblasti úplne vypadol sektor financií. Minulý rok zastavili prakticky všetky školenia. Rovnako automobilky. Na druhej strane, IT firmy a komunikačné firmy idú, ako by sa nič nedialo.

R. Boroš: Ja považujem za najhoršie to, že štát ide tak, ako keby kríza nebola. Pokial' ide o nás, samozrejme, klesli obraty, ceny klesli zhruba o 20 až 50 %. Za najväčší problém v slovenskom podnikateľskom prostredí však považujem platobnú disciplínu. My súkromníci musíme štátu zaplatiť dane, odvody, ale nám odberatelia nemusia zaplatiť. **Š. Zomborský:** Aj ja považujem za najväčší problém platobnú disciplínu. Neplatenie faktúr roztača reťazec, s ktorého sa len veľmi ľažko dá vymotať.

Takže krátka: Hodnotíte pozitívne alebo negatívne súčas-

nú situáciu v podnikateľskom prostredí?

Š. Zomborský: Skôr negatívne...

R. Boroš: Tak isto. Možno najviac zhoršuje krízu prehnána opatrnosť báň, kvôli čomu sa obmedzilo množstvo peňazí v obchode.

D. Číčel: Tiež vnímam, že prostredie sa zhoršuje. Samozrejme, narastajú problémy s neplatením a aj firmy, ktoré platia, tlačia na predĺžovanie splatnosti. No predovšetkým cítit' nervozitu a opatrnosť. Aj tí, ktorí by možno mohli, veľmi rozmyšľajú, či do niečoho ísť, alebo nie, lebo nevedia, čo bude zajtra.

PODNIKATEĽ – KRESTĀN

Vy ste podnikatelia – krestania. O slovenskom štátnom podnikateľskom prostredí, sa hovorí že je dosť skorumpované. Z médií sú známe rôzne kauzy, aj to iba tie najväčšie. Prelieva sa to aj do súkromného sektora? Ako v takomto prostredí môže fungovať krestanský podnikateľ?

R. Boroš: Štát a európske fondy sú oblasti, do ktorých sa netlačím. To, čo o nich počujeme len potvrzuje, že sú extra skorumpované. Ja sa skôr pohybujem v inej oblasti, no aj tam je to rôzne. Napríklad, niekto vám pomôže k nejakej zákazke a vy sa mu odvŕačíte, povedzme lepšou cenou, alebo nejakou pozornosťou. To je dnes úplne bežné. Tak to jednoducho funguje. Celé podnikanie funguje na základe kontaktov a známostí. To je, žiaľ, tak. Kto to neprijme, neprežije. Mys-

lím si však, že to sú dva rozdielne postupy, ktoré treba rozlišovať. Cez určité kontakty sa dostať k zákazke a vlastne potom na úkor vlastného zisku znížiť cenu. To nepovažujem za skorumpované podplácanie, alebo okrádanie štátu. Za korupciu považujem zákazku, alebo pridelenie podpory z nejakého fondu, kde vám hned' povedia, kol'ko vás to bude stať, kol'ko treba nechat'.

D. Číčel: Aj v našom biznise sú oblasti, do ktorých sa vôbec netlačíme, lebo vieme, že tam to bez korupcie nejde. Medzi našimi zákazníkmi prakticky nie je žiadna štátна organizácia. Tých niekol'ko, čo máme, prišli sami, takže tam nebol ani predpoklad na nejaké podobné praktiky. S takýmito praktikami sa nestretávame pri zahraničných firmách. Tie idú striktne po pomere cena / kvalita. Samozrejme, aj tu človek môže šliapnuť vedľa. Mali sme nejakých sprostredkovateľov a neskôr sa ukázalo, že oni nepostupovali celkom korektnie.

Aký je teda váš názor na takúto „pomoc“ pri podnikaní? Je to v poriadku, keď krestanský podnikateľ tak trochu „pomôže“ svojej aktivite, keď to inak nejde?

Š. Zomborský: Nejde o to, či krest'an, alebo nekrest'an podnikateľ. Najjednoduchšie je nejst' do akcií, ktoré sú dopredu zmanipulované. V segmente, kde podnikám to tak nefunguje a ja sa s takýmito praktikami nestretávam. Ale mám signály od iných kolegov, čo robia pre rôzne organizácie, ktoré obhospodarujú

byty, že už aj na takejto úrovni funguje korupcia. Že si napríklad nejaké spoločenstvo vypýta od vás určitú čiastku len za to, že vám dajú rekonštruovať dom. A to je alarmujúce. Ja sa snažím zákazníkov motívovať cenou. Znížim svoju maržu, snažím sa získať dobré ceny vo veľkoobchode, alebo u výrobcov, zamestnať pracovníkov z okolia, ktorí nemusia cestovať a zvyšovať náklady a tak preraziť.

Ked' ste vstupovali do podnikania, dali ste si nejaké manti-nely, alebo akési kres-tansko-podnikateľské desatoro odkiaľ pokial' sa budeste pohybovať? Kam by ste už nešli ani keby ste mali prísť o zárobok?

Š. Zomborský: Nad niečím podobným som nikdy nerozmyšľal. Ja som začínať sám, úplne od nuly a postupne to narastalo. Ale určite som mal aspoň akési povedomie, že za určité hranice nepôjdem. A – ide to.

Boli ste niekedy v situácii, že ste odmieli výhodný obchod, ked' vám povedali, že treba nechať na stole obálku?

Š. Zomborský: Nebol som ešte v takej situácii..
D. Číčel: Ked' som začínať so školiacou a konzultačnou činnosťou stáli pri mne dvaja ľudia: Milan Číčel a Allan Bussard, ktorí boli vedúcimi osobnostami v Integre. Integra sa zaoberala tým, aby to podnikateľské a kresťanské bolo integrované, aby sa spojili rôzne svety zdanivo rôznych hodnôt do jedného. Mám šťastie, že mojím spoločníkom je ďalší veriaci podnikateľ Daniel Laco, takže názorovo sme na jednej lodi. My sme si jednoznačne povedali, že sa udržíme mimo praktik typu: prihrám ti zákazku a ty mi z nej časť necháš. A fungujeme tak bez väčších problémov. Či som bol v takej situácii? Bol som. Je to už dávnejšie, ked' mi v jednej firme naznačili, že ak sa podelíme, sme víťazmi tendra.

Ked' som sa zatváril, že nerozumiem, vysvetlili mi to ešte raz, na to som povedal, že nechcem rozumieť, tak mi povedali, že to vyhŕá niekoľko iných.
R. Boroš: Na začiatku podnikania som v podstate nevedel, čo ma čaká. Ale – som kresťan v živote, tak aj v podnikaní musím byť kresťan. Človek si až postupne uvedomoval, čo áno a čo nie. Fakt je, že ked' mi niekoľko pomôže k nejakému kontraktu, odváčim sa mu. To nepovažujem za korupciu. Iné je, ked' si niekoľko dopredu vypýta nejaké percentá. Ale veľmi sa s týmto nestre-

na srdci, obávam sa sám seba, či by som odolal vynikajúcej ponuke za cenu úplatku... neviem to s istotou vylúčiť.

R. Boroš: Mojou hlavnou zásadou je splniť to, čo som slúbil, hoci aj na svoju škodu. K tomu viedem aj svojich zamestnancov

KRESŤAN – PODNIKATEĽ

Dobre. Nechajme toto vonkajšie prostredie, v ktorom sa pohybujete, alebo mnogí z nás pohybujú. Pozriem sa, na život

kresťana podnikateľa v rámci cirkvi. Pán Boroš, ked' som bol v Michalovciach, hovorili ste o potrebe akejsi súdržnosti medzi kresťanskými podnikateľmi. Alebo si to nepamätam presne?

R. Boroš: Nemyslel som celkom na súdržnosť medzi kresťanskými podnikateľmi, ale skôr som mal na mysli kresťanov, povedzme, kupujúcich určité služby či tovary, aby využívali ponuky kresťanských podnikateľov a tak ich vlastne podporili. A zároveň by sa im možno dala spraviť lepšia cena...

A funguje niečo také?

R. Boroš: Niekde funguje, niekde nie. Ľudia si to veľmi ani neuvedomujú, že takto sa dá pomôcť. Možno ani nevedia, kto je za ktorou firmou. Možno by bolo dobre, keby ľudia poznali pozadie firiem, za ktorými sú kresťania, bolo by možno treba na to využiť kresťanské médiá...?

To je veľmi jednoduché – stačí vymyslieť inteligentný etický inzerát a skúsiť to. Tým by ste podporili chudobné kresťanské média...

Š. Zomborský: Ja mám z Levíc skúsenosti, že ľudia, ktorí ma poznajú, žiadajú moje služby, idú do obchodu k nám a nie inde. A snažím sa im pomôcť lepšou cenou. Ako som už hovoril, v rámci svojej marže sa viem pohybovať. ►

Celé podnikanie funguje na základe kontaktov a známostí.
To je, žiaľ, tak.
Kto to neprijme, neprežije.

távame, lebo my sme dodávateľmi pre tých, čo chodia do výberových konaní, takže nás takéto pokušenia obchádzajú.

Z Novej zmluvy vieme, že Pán Ježiš akoby podporoval aktívne ale čestné podnikanie, no máme príklady, tiež z Biblie, ktorými by sme možno vedeli ospravedlniť aj iný druh podnikania. Povedzme, taký Jákovský, ak spomeniem len jeho konanie u Lábana...?

Š. Zomborský: Nuž, ked' sa nad tým človek hlbšie zamyslí, t'ažko odolať dobrej ponuke. Dokonca si viem predstaviť, že by sa mi mohlo stať, že by som nad tým zauvažoval. Musím povedať, že asi ma Pán Boh chráni, lebo ma pozná a ako som už povedal, nedostávam sa k takým ponukám. Ale ked' tak zahrabem v pamäti, musím priznať, že som v drobnostiach asi nie vždy konal celkom kóšer. A príznám sa, s rukou

**ŠTEFAN ZOMBORSKÝ
(Levice)**

Podnikat začal približne v roku 1992, od roku 1998 sa zaoberá veľko- a maloobchodným predajom kúrenárskeho, vodárenskeho a plynárenskeho materiálu. S manželkou Máriou majú dve deti.

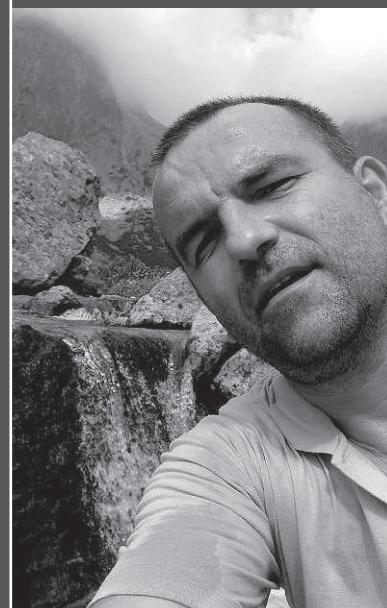

DUŠAN ČÍČEL (Bratislava)

Podnikat začal asi pol roka pred Nežnou revolúciou v roku 1989. Dnes je spolumajiteľom konzultačnej a školiacej firmy. S manželkou Svetlanou majú tri deti.

**RÓBERT BOROŠ
(Michalovce)**

Pred 17. rokmi začal podnikať so stavebnými materiálmi, spoluzakladateľ Slovenskej obchodnej aliancie stavebnín, podniká aj v oblasti energetiky a stavebníctva. S manželkou Annou majú štyri deti.

R. Boroš: Ale to zrejme funguje len v rámci mesta a zboru...

Š. Zomborský: Samozrejme... neviem si to predstaviť v celoštátnom meradle kresťanského spoločenstva. Asi by to veľmi nefungovalo. Ja som sa o niečo také aj pokúšal, no prišlo dosť veľké sklamanie – napríklad nezaplatili. Musel som vyvolávať, urgovalt, t'ahalo sa to celé mesiace, tak som si povedal: No vidíš, dás lacnejšie kresťanovi a ešte takto dopadneš...

R. Boroš: To musím, žiaľ, potvrdiť aj ja. To že niekto vystupuje ako kresťan, nie je vždy zárukou serióznosti.

D. Číčel: My sme nedávno robili jednu investičnú akciu, do ktorej ja zapojený celý rad podnikateľov z kresťanského prostredia. No pri všetkých ohľadoch a spríaznenosti musia takéto vzťahy mať seriózny ekonomický podklad.

Nemôže byť protekcia na základe toho, že patrime do jednej názorovej skupiny bez adekvátneho ekonomickeho opodstatnenia. Dodávaná služba musí byť kvalitná, zaručene dobrá, spoločník, aj finančne výhodná. Veď ak by to tak nebolo a my by sme preferovali protekčné kresťanov, bola by to istým spôsobom tiež korupcia. Lebo niekto, kto neposkytne kvalitnú službu má výhodu z iného dôvodu ako je kvalitná služba. Dovolávanie sa kresťanskej súdržnosti v podnikaní nie na základe kvalitnej práce, ale na základe akejsi kresťanskej solidarity, nemôže fungovať. Takže voči nejakému systémovému riešeniu som veľmi skeptický.

Zrejme by malo dosť jednoznačne platiť: kresťan–podnikateľ je záruka najvyššej kvality...?

D. Číčel: Myslím si, že by to malo platiť úplne jednoznačne. Aspoň by sa mal o to maximálne snažiť.

R. Boroš: Určite!

KRESŤAN – PODNIKATEĽ – CIRKEV

Posuňme sa ďalej citátom z Jakubovho listu: „**Čo osoží, ak niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Ak brat alebo sestra sú bez šiat a chýba**

rým správcom. Úrodu schoval len pre seba. On si ju sprivatizoval. V tom je veľká zodpovednosť správcu: na jednej strane podnikanie rozvíjať a brat' si z neho zaslúženú odmenu, na druhej strane deliť sa s inými. My prispievame na rôzne aktivity, o ktorých sme presvedčení, že sú správne

a pomáhame tam, kde si myslíme, že pomôcť treba. Môže sa stat', že to, čo my vnímame ako správne, nemusia tak vnímať ostatní.

Okolie nemusí poznať naše priority a hodnoty, podľa ktorých sa vo svojom správcovstve riadime. Za to sa cítimy byť zodpovední pred Pánom Bohom.

R. Boroš: Je to tak. Pán Boh nám zveril určitý nástroj, ktorým môžem pomáhať. Môžem zamestnávať našich ľudí, ktorí sú ochotní pôctivo pracovať a zo zisku podporovať cirkevné a iné aktivity.

Š. Zomborský:

Zaužívaná je približne desatina. Uvedomujem si, že ako podnikateľ, ktorému sa darí, mám väčšiu zodpovednosť v tejto oblasti, ako taký, čo žijú povedzme len z platu alebo sotva vyžijú. Podporujem mnohé charitatívne aktivity, akcie na podporu ľudí z okraja spoločnosti. Na druhej strane si myslím, že nerobím toľko, kolko by som mohol. To asi nebudem nikdy spokojný, lebo vždy sa dá pomôcť viacej. Predkladám to na modlitbách Pánu Bohu, aby mi dal otvorennejšie srdce, vrúcnejšiu náruč, viac súcitu. Priznám sa, že to nemám nejako prirodzené v sebe, že preto, lebo som podnikateľ a mám viac, mám viac aj dávať. O toto sa musím stále ciel'avedome snažiť a učiť sa to.

Ako je to s tým desiatkom... teda desiatimi percentami? Mám pocit, že sú dosť nereálne...

D. Číčel: Ja nemám pocit, že by to bolo nereálne a že by to ublížilo podnikaniu. Treba však do ekono-

Podnikatelia

sú správcami toho,
čo nie je ich,
toho, čo im bolo
zverené od Boha.

im denný pokrm, čo im pomôže, ak im niekto z vás povie: Chodťte v pokoji, zohrejte sa a najedzte sa! – No nedáte im, čo potrebujú pre telo?“ Asi viete, kam mierim. Akosi sa od vás očakáva, že vaša solidarita, alebo materiálna pomoc cirkevi, ľuďom bude úmerná vaším ziskom. Ako to vidíte vy?

D. Číčel: Tu si treba uvedomiť jedno a tiež je to biblické a novozmluvné. Pán Ježiš nás stavia do úlohy správcov. Na to netreba zabúdať pri pohľade na podnikanie. Ja to vnímam tak, že podnikatelia sú správcami toho, čo nie je ich, toho, čo im bolo zverené od Boha (Tak ako je to s celým naším životom, je to dar od Boha). Pripomeniem príklad z podobenstiev o bohatom mužovi, ktorému zem zarodila a on dal úrodu do sýpok. A Pán Ježiš hovorí: *Blázon, tejto noci zoberiem od teba tvoj život a čie to bude?* Kde urobil tento dobrý gazda chybu? Myslím si, že v tom, že bol sice dobrým gazdom, ale nie dob-

miky trochu vidieť'. Sú podnikania s rôznou maržou a rôznou ziskovosťou. Veľká časť prostriedkov, ktoré sa získajú, sa investuje do rozvoja, desatina z týchto prostriedkov sa niekedy nedá počítať'. No vo veľkej miere prípadov nie je desatina z pohľadu života firmy problematiká ani ohrozujúca. Je to Pánom Bohom stanovené minimum, lebo vie, že bez tohto určenia sme schopní špekulovať, či mu nestačí menej. A v tom je zodpovednosť správcu, o ktorej som už hovoril. Zvážíť, kol'ko treba dať na pomoc a kol'ko na rozvoj nástroja, ktorý sme v podobe firmy dostali.

Stretli ste sa niekedy s tým, že ste podporili kresťanský projekt, ktorý vás následne sklamal, nesplnil vaše očakávania?

Š. Zomborský: Ja som sa s tým nestrelol. Jednoducho, ak dám peniaze na nejakú činnosť, tak neskúmam, ako to dopadlo.

D. Číčel: Nemôžem ani ja povedať, že by som bol sklamaný, ale v niektorých prípadoch si viem predstaviť, že peniaze mohli byť lepšie, účelnejšie využité. No na druhej strane, z času na čas podporím aj nejakú aktivitu, voči ktorej mám výhrady, ale som presvedčený, že jej ciele sú správne.. Ako tréning pokory je dobré podporiť aj to, čo by som ja sice robil inak, ale s rovnakým cieľom. To je trošku väčšia obeť...

R. Boroš: Nuž, asi musíme rešpektovať to, že za aktivitami, ktoré podporujeme, sú iní ľudia, ktorí ich robia tak, ako ich robia. Podstatne sú naozaj ciele a nie spôsob, akým sa to robí.

Ked' som zakladal a rozbiehal Dialóg, hovoril som s Jánkom Henželom (predsedom CB v SR), že vari pomôžu aj podnikatelia. On mi povedal, že tam sú na pomoc poradovníky.

Máte nejaké svoje priority, kam orientovať pomoc?

Š. Zomborský: Ja v tom mám od začiatku jasno. Podporujem len aktivity vytvárané zborom Cirkvi bratskej v Leviciach, prípadne aj iné,

no musia byť kresťanské. Nepodporujem športové kluby, spoločenské udalosti a podobne.

D. Číčel: My sme sa s Danielom Lacom zhodli v tom, že chceme podporovať našu cirkevnú školu. Nielen finančne, ale Daniel sa tomu venuje aj osobne a vo firme organizujeme prácu tak, aby mal na to priestor. Podporujeme aj viaceré zborové aktivity zamerané predovšetkým na vzdelávanie a duchovný rast mladej generácie. Ale máme aj rezervu na podporu toho, čo vzniká momentálne a myslíme si, že je správne, to sú akési jednorazovky.

R. Boroš: Myslím, že je to podobné. Sú to zborové aktivity, no aj celoslovenské – *Campfest, Detskú misiu*, v obmedzenej miere aj niektoré neziskové organizácie, ktoré pomáhajú deťom z domovov, ale aj niektoré športové akcie v spolupráci s mojimi odberateľmi.

Aj v našej cirkvi sú bohatšie a chudobnejšie zby. Neviem, či je to otázka na správnom mieste, ale viete o nejakej medzizborovej solidarite. Existuje? Boli by ste ochotní podporiť iný zbor?

R. Boroš: My sa v Michalovciach snažíme predovšetkým nejakým spôsobom vrátiť to, čím nám pomohli iné zby. Ale pokiaľ viem, určítu čiastku z rozpočtu venujeme aj na podporu menších zborov.

Š. Zomborský: Ja do týchto aktivít nevidím, ale viem, že bola viac ráz prerokúvaná nejaká pôžička alebo výpomoc inému zboru. Takže si myslím, že solidárnosť medzi zbormi existuje aj v tejto oblasti.

D. Číčel: To je skôr otázka na vedenie cirkvi, ale ako člen staršovstva bratislavského zboru viem, že sme o takýchto veciach rozprávali a podporili sme, napríklad, zbor v Starej Turej.

KRESŤAN – PODNIKATEĽ – ZAMESTNÁVATEĽ

D. Číčel: Ešte je jedna vážna téma v podnikaní a to je práca so zamestnancami. Tam totiž zdánivo funguje pravidlo, že čím menej dás iným, tým viacej zarobíš. A tu by som chcel

povedať, že prostredie, ktoré vo firme vytvárame je prostredím, v ktorom sa ľudia môžu rozvíjať. Teda investujeme do svojich ľudí, čo sa z dlhodobejšieho hľadiska naozaj vyplatí. S porovnatelnými firmami máme oveľa menšiu fluktuáciu v klúčových postaveniach vo firme. Vieme, že sa veľmi ďaľko zamestnávajú ženy po návrate z materskej dovolenky. Tak sme sa pri jednom výberovom konaní rozhodli, že dáme prednosť žene po materskej dovolenke. Vedeli sme, že to bude náročnejšie, ale cítili sme v nej potenciál. S takýmto uvažovaním máme naozaj dobré skúsenosti. Myslím si, že to je veľmi dôležité – vzťah kresťanov-zamestnávateľov voči zamestnancom. Je to akýsi skúšobný kameň nášho kresťanstva, lebo tu sa ukáže, ako vieme kresťanstvo naozaj dostať do praxe.

Máte podobnú skúsenosť aj vy v Michalovciach a Leviciach? Zaujímalo by ma, či napríklad uprednostňujete kresťanov pri prijímaní do zamestnania?

R. Boroš: Ja som mal dosť negatívnu skúsenosť so zamestnávaním ľudí z kresťanského prostredia, ktorých mi odporučili, pretože... no skončilo to dosť zle....

D. Číčel: Naďastie som to nezažil, ale počul som už od viacerých, že niekedy to bolo s kresťanmi ďaľšie ako s inými...

R. Boroš: Ale to bolo ešte v začiatkoch podnikania, keď som mal ešte nejaké ideály... Jednoducho, tu sa nedá bráť ohľad na to, či je kresťan alebo nie. Aj keď prijíjam niekoho z nášho prostredia, vopred ho upozorním na to, že budem od neho požadovať možno viac, ako od iných.

D. Číčel: Tam naozaj hrozí riziko zneužitia. Akoby sa predpokladalo, že pod pláštikom kresťanskej lásky odpustíme to, čo by sme inému neodpustili. Ale to sa, samozrejme, nedá, lebo by to úplne pokazilo atmosféru vo firme. Tam musí jednoducho byť rovnaký meter. Máme zamestnancov z cirkevného, ale aj z necirkevného prostredia. V žiadnom prípade v práci nemôže byť kritériom to, či je veriaci alebo nie. Je to o schopnosti napĺňať ciele firmy.

KRESTAN – PODNIKATEL – RODIČ

Dotkli sme sa už všetkých možných vzťahov medzi podnikateľských, vnútropodnikateľských, vzťahov podnikateľ v cirkvi. Nespomenuli sme zatiaľ jeden z najdôležitejších: rodinu. Podnikateľ – rodič a manžel. Takže jednoduchá otázka: Máte čas na rodinu?

Š. Zomborský: Odkedy som podnikateľ, veľmi ľažko prezívam tento uponáhľaný život. To ma zaťažuje najviac. Neviem si nájsť pokoj, ani čas. Toto je môj problém. Neprenášať tú hektiku do rodinného života. Kol'ko ráz príde človek domov, je rád, že si sadne a že nemusí s nikým rozprávať, ale členovia rodiny sa chču rozprávať. Tomuto sa stále musím učiť. Snažím sa to kompenzovať aspoň tým, že chodíme trochu viac na dovolenky, no viem, že to nie je ono. Ale, keby som mal dať na váhu rodina alebo firma, nemám o čom rozmýšľať. Jednoznačne je rodina oveľa dôležitejšia ako všetky peniaze a firma.

D. Číčel: Toto nie je jednoduchá otázka. Je to zápas o hľadanie rovno-

váhy. Pretože podnikanie je schopné zhlnúť celého človeka. V podnikateľskom cykle sú obdobia, že ked' to človeka nepohltí celého, tak to ani nerozbehne. Takže v istej chvíli je podnikanie vážnou prioritou, čím nechcem povedať, že je na prvom mieste, lebo na prvom mieste je vzťah s Pánom Bohom. Ale takéto nasadenie nesmie byť, aspoň podľa mňa, stále. Ja som bol dva roky členom staršovstva, potom som odišiel práve kvôli rozbiehaniu firmy. Nie všetci to prijali s porozumením. Neskor som sa do práce v zbere vrátil, lebo som sa bál toho, že ked' bude niekto hodnotiť môj život, a tým niekým mám na mysli moje deti, tak ako budú vnímať moje tvrdenie, že Pán Boh je na prvom mieste, ked' som stále vo firme. A v rodine to boli také vlnovky. To by skôr vedela povedať moja manželka. Boli chvíle, ked' firma vyžadovala také nasadenie, že som doma chýbal a boli chvíle, ked' som bol doma normálne a chvíle, ked' som mal viac voľného času ako je bežné.

R. Boroš: Ja to tiež vnímam ako veľmi ľažký zápas, lebo aj jedno aj druhé je zápas o budúcnosť. V rodine máme 4 deti, vo firme treba ťaťať.

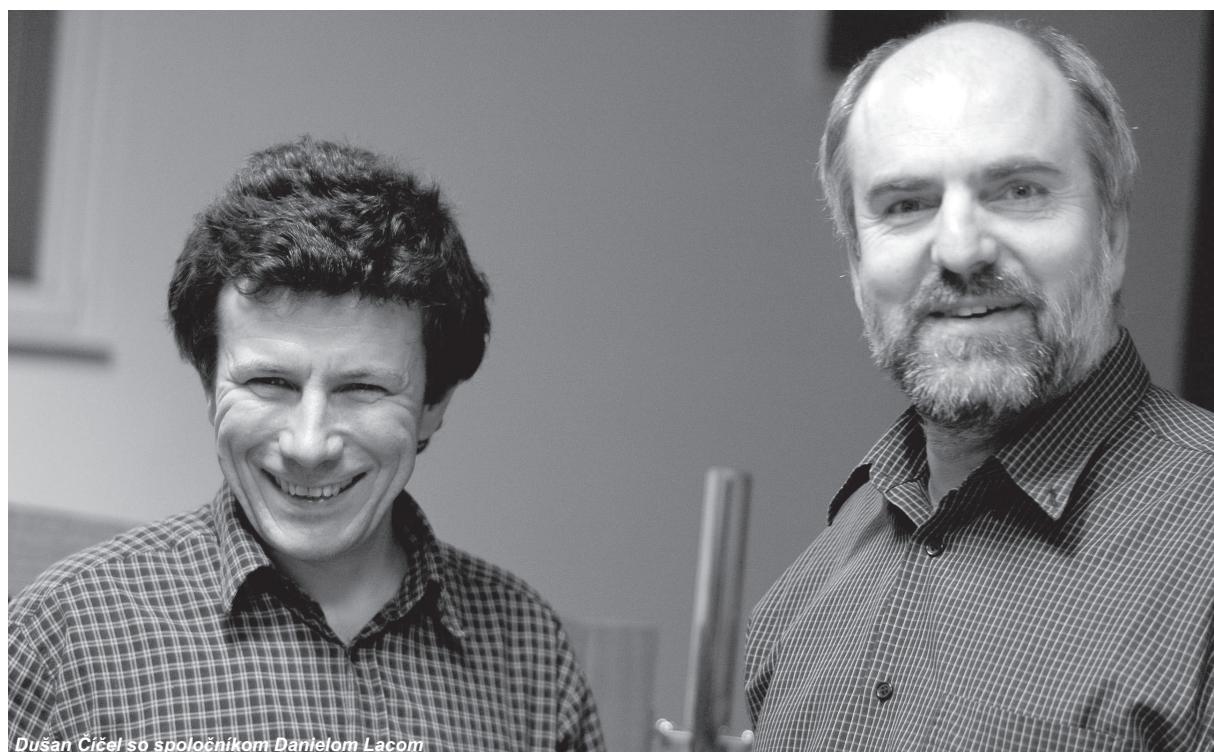
Podstatné je, aby deti cítili záujem. Na to si človek musí nájsť čas za každých okolností. To je totiž to najdôležitejšie, aby deti vedeli, že nás ich život zaujíma, kam idú, s kým idú.

Na záver vaše novoročné želania:

D. Číčel: Nášmu podnikateľskému prostrediu by som želal menej zásahov od štátu a nášmu cirkevnému prostrediu, aby sme boli tými správnymi správcami, nie tými, ktorí si to, čo dostanú od Pána Boha spravítizujú.

Zomborský: Hlavne to, aby som mal otvorennejšie srdce pre ľudí, ktorí sú v núdzi, ktorí potrebujú pomoc, aby som mal otvorené oči a videl, kde treba pomáhať a aby sme my, ktorým Pán Boh dal viac, boli príkladom a soľou.

R. Boroš: Prajem všetkým čitateľom Dialógu veľa Božieho požehnania, veľa zdravia a dobré vzťahy v zbrodoch i na pracoviskách. ■

Dušan Číčel so spoločníkom Danielom Lacom

JOZEF ROHÁČEK

(Pre pamätníkov: profesor Roháček)

1877–1962

Podľa prednášky J. Potúčka spracoval JOZEF UHLÍK

Detstvo

Evanjelický farár, pedagóg, prvý prekladateľ Biblie z pôvodných jazykov do slovenčiny sa narodil 6. februára 1877 na staroturanských kopaniciach Jazviny v chudobnej malorol'níckej rodine. Mal päť súrodencov. Detstvo prežil na kopanici Topolecká v bezdetnej rodine svojho uja a tety Alušicovcov, ktorí si ho adoptovali. Jeho vzdelávanie skončilo v ľudovej škole. Už ako jedenásťročný musel začať pracovať. Pomáhal strýkovi v podomovom obchode (hauzírovaní). Pri týchto cestách v rokoch 1888 až 1894 spoznal rakúsku časť monarchie, najmä Viedeň a jej okolie. Okrem toho, že sa naučil dobre po nemecky, prežil tam aj duchovné prebudenie. V roku 1894 sa stretol so sestrami Royovými, ktoré významne ovplyvnili jeho ďalšie smerovanie. Prestal hauzírovať, v roku 1897 vstúpil do novozaloženého spolku Modrého kríža (MK) a v roku 1898 na odporučenie sestier Royových odišiel študovať na misijný ústav do Neukirchenu v Nemecku. Naučil sa tu po francúzsky a anglicky, ale najmä biblické jazyky gréčtinu a hebrejčinu, aby mohol naplniť svoj životný cel: preložiť Bibliu do slovenčiny.

Tisovec

Po návrate zo štúdií začal v roku 1904 pracovať ako misijný pracovník MK v Tisovci. Zoznámil sa tu so vzácnou ženou Růženou Vranou (jej sestra Marie Adela bola matkou Vladimíra Clementisa) a v roku 1906 sa s ňou oženil. Vstupom do manželstva si vzdelaná dcéra významného botanika českého pôvodu zvolila neľahký život po boku misijného kazateľa. Už v Tisovci začal Roháček prekladať evanjeliá a jeho činnosť sa v tomto smere zintenzívnila po prestáhovaní do Kysáča v Srbsku, kde pracoval v malom slovenskom zbere. Výsledkom bolo, že už v roku 1910 vydal Roháček v Budapešti nákladom Britskej a zahraničnej biblickej spoločnosti *Evanjelium podľa sv. Marka* a v roku 1912 vyšli všetky evanjeliá pod spoločným názvom *Sväté evanjeliá*.

Nyíregyháza

Medzičím sa jeho rodina znova prestáhovala, tentoraz do Nyíregyházy v Maďarsku. Pracovali tu vo veľkom slovenskom evanjelickom zbere, ktorý zažíval mimoriadne duchovné prebudenie. Do rodiny v krátkom čase pribudli tri deti: Ivan, Viera a Miloš. Len vďaka podpore svojej obetavej, ale chorlavej manželky, ktorá na svoje plecia

prevzala celú starostlivosť o rodinu, sa mohol plne venovať duchovnej práci a prekladu Biblie. Navyše, v roku 1915 musel narukovať a až do roku 1918 pôsobil ako duchovný vo vojenských lazaretoch.

Po zániku Uhorska

Po ukončení vojny sa napriek zmeneným politickým pomermi vrátil do Nyíregyházy, kde chcel pokračovať v začatnej práci so Slovákm. Mal v pláne postaviť modlitebnu a založiť zbor slobodnej evanjelickej cirkvi s bohoslužbami v slovenčine. V roku 1920 ho však maďarské úrady zatkli a uväznilí. Bol obvinený z nelojality k Maďarsku a poburovania, pretože nahováral svojich veriacich, aby sa hlásili za Slovákov, vraj Slovákom zakazoval spievať maďarskú hymnu. Obvinili ho aj z neoprávneného vykonávania knázskej služby, lebo štúdium v Neukirchene mu štát neuznal. Odsúdili ho na tri roky väzenia. Svoje zážitky z väzenia opísal v brožúre *Vrany*. Po trinástich mesiacoch ho podmienečne prepustili a krátko nato, v apríli 1921, za dramatických okolností ilegálne opustil Maďarsko a odišiel aj so svojou rodinou do Bratislavu.

Medzivojnové Slovensko

a prvá slovenská Biblia

Hned po príchode do ČSR začal v máji 1921 vydávať časopis na šírenie a pestovanie kresťanského života *Klasy*. Popri tom stihol zredigovať preklad *Nového Zákona*, ktorý vyšiel v roku 1924 v Prahe a urobiť si maturitu. Prihlásil sa na Filozofickú fakultu a získal aprobáciu pre stredoškolských profesorov. Zároveň si doplnil vzdelanie aj na Evanjelickej teologickej fakulte. Je to neuveriteľné, keď si uvedomíme, že ako rodina bývali v jednej miestnosti s tromi dospejvajúcimi deťmi. Pritom jeho manželka, absolventka misijného ústavu v USA, malá pravidelne službu slovom v zhromaždení u Kinclcovcov (neskôr sa z neho vytvoril zbor terajšej Cirkvi bratskej).

V roku 1925 zložil Jozef Roháček kandidátsku a knázskú skúšku a 27. septembra bol v zbere ev. a.v. cirkvi v Modre u biskupa Samuela Zocha ordinovaný. Tu dokončil preklad celej Biblie. Medzičím, v roku 1928 predčasne zomrela jeho manželka a spolupracovníčka Růžena a on zostal sám s tromi nezaopatrenými deťmi. Po tridsaťročnej usilovnej práci jediného človeka, **vo februári 1936 vyšiel slovenský preklad Biblie** nákladom Britskej a zahraničnej biblickej spoločnosti v Prahe. Roháček o svojej práci

povedal: „*Pri prekladaní mi išlo o to, aby pôvodný zmysel sv. Písma bol podaný čo najvernejšie. Môjmu prekladu sa vytýka, že sa drží príliš originálu. Ale ja v tom vidím skôr chválu a dosiahnutie cieľa*“.

Rok 1936 sa stal medzníkom vo vydávaní a používaní Biblie na Slovensku. Vošiel do dejín slovenskej literatúry. Prvé vydanie slovenského prekladu Biblie vyšlo v dvadsaťtisícovom náklade. Rozšírilo sa po celom Slovensku, dostalo sa aj do zahraničia (USA, Juhoslávia, Maďarsko a ď.). S revíziami vyšla v ôsmich vydaniach.

Kristína Royová o prvom vydaní v roku 1936 vo *Večernici* napísala: „...Len za jednu knihu, ktorá tvorí základný kameň spasenia, márne sme roky a roky prosievali. Až štrnásťteho tohto mesiaca (14. február 1936) spočinula pred

mojimi už hasnúcimi očami na stole celá slovenská Biblia! Štyridsaťdeväťkrát prečítala som svoju drahú českú Bibliu, ktorou mi prišlo svetlo, vždy od začiatku po koniec. Päťdesiatykrát začínam čítať Bibliu konečne po prvýkrát slovensky. Pokial' v tom čítaní prídem, neviem, no je to veľmi vzácné, že Pán tak modlitby vyslýcha a túžby srdca vyplňuje. Nedovolil, aby moje oči zhasli prý, než som sa smela ponoriť v tento prameň živej vody“.

Jozef Roháček vynaložil nemalé úsilie, aby jeho preklad akceptovala evanjelická cirkev. Žiaľ, bezúspešne. Po prvom vydaní Biblie odišiel do dôchodku a pracoval ako kazateľ a učiteľ náboženstva najmä v hnutí MK. V roku 1938 podnikol študijnú cestu do Turecka, Grécka, Egypta a Palestíny. O svojich skúsenostiach napísal cestopis *Cesta do Egypta a Palestíny*, zostal však iba v rukopise.

V roku 1939 po vzniku Slovenského štátu Britská biblická a zahraničná spoločnosť musela na našom území zastaviť vydavateľskú činnosť. V roku 1940 sa Jozef

Roháček po nedorozumeniach s vedením rozhodol odísť zo spoločenstva MK. Riadením Božím sa v roku 1942 podarilo v Prahe vytlačiť zo zachovaných matíc nové vydanie slovenskej Biblie. Počas vojny Roháček ďalej pracoval na revíziu prekladu.

Prebudenec hnutia všetkých smerov prijali slovenský preklad Biblie a postupne sa stal pre nich jediným prekladom. Staršia generácia sice čítala ešte kralický preklad, ale týchto čitateľov ubúdalo. Slovenský preklad Biblie od Jozefa Roháčka medzitým zapustil hlboké korene v malých protestantských cirkvách, ale aj u jednotlivcov v evanjelickej, ale i katolíckej cirkvi.

Po vojne

Po skončení vojny sa Jozef Roháček venoval literárnej a prekladateľskej činnosti. Popri tom prednášal v spolku YMCA (Kresťanské združenie mladých mužov). V roku 1951 musel prestať, pretože YMCU komunisti zakázali. Ale v tom istom roku sa stalo niečo neuveriteľné, z ľudského hľadiska prakticky nemožné. Komunisti povolili vydať revidovaný Roháčkov preklad Biblie nákladom Českej biblickej práce v Kutnej Hore v dvadsaťtisícovom náklade. Toto vydanie bolo dôležité, pretože z neho sa potom fotografickou cestou tlačili vydania v rokoch 1974 a 1980 vo veľkom i malom formáte. Biblická spoločnosť v zahraničí okrem toho vydala niekoľko reprintov slovenského prekladu Bible z roku 1936. Ani v starobe Roháček nedokázal odpočívať. Začal pracovať na heslach do biblického slovníka. Táto práca však už bola nad jeho sily.

Na jeho pomníku je epitaf:

Dostal milosrdensť od Pána preložiť Slovo Božie z pôvodných jazykov do slovenskej reči. ■

Bibliografia literárnej tvorby Jozefa Roháčka

1. Preklad Biblie do slovenského jazyka, vydania 1936, 1937, 1942, 1951, 1969, 1974, 1980, 1991, 1993.

Vlastné literárne práce

1. Stručný návod k naučeniu sa notám a spevu. Bratislava, nákladom vlastným 1921.
2. Vrany (napísal Debrecínsky väzeň – Jozef Roháček), Bratislava 1922.
3. Evolucionizmus, Bratislava – Modrý kríž 1936.
4. Jaký krst je správny, biblický? Bratislava, Modrý kríž 1937.
5. Štyri dobré slová. Preložil a napísal prof. J.R., Stará Turá, spolok Modrého kríža, 1945.
6. Svedkovia Jehovovi, Stará Turá, Modrý kríž 1946.
7. Čudný zvukový film, Bratislava 1948.

Preklady

1. Bez Boha na svete od Kristíny Royovej, preložil do maďarčiny ako Isten nelkül a világban Jozef Roháček a Komáromy Sándor. Eperjes (Prešov), Reinhold Urban 1907. To isté 1909, 1914, 1919.
2. Cesta kresťana, John Bunyan, preložil Jozef Roháček, Bratislava 1922. To isté, revidované vydanie, Bratislava 1948. V tomto vydaní je: „Cesta kresťanky a jej družiny.“
3. Páter Chiniquy, do slovenčiny preložil J. R. Topolecký, Stará Turá, Modrý kríž, 1946.

KDE STOJÍME MY MLADÍ?

DANIEL BAN

Ťažko odpovedať na takúto otázku,
ale skúsim aspoň načrtiť,
ako to vnímam ja, jeden z nich,
ako vnímam duchovnú cestu
mojej generácie – generácie dvadsiatníkov.

Ked' sa pýtame, kde stojíme, tak ako prvé mi napadne čo stojíme na ceste, na lúke, na prahu niečoho...? Zdá sa mi, že dve generácie pred nami a možno i staršia časť našej generácie stáli na prahu medzi čímsi starým a novým. Zažili vojnu, prežili komunizmus, dožili sa demokracie. No naša generácia, generácia dvadsiatníkov, momentálne stojí priamo na ceste, ktorou sa ubera slobodná spoločnosť. Netvrďim, že nemôže prísť žiadna zmena, ale to, čo sme my zažili bola už len demokratická spoločnosť. Nepoznáme tvrdú realitu komunizmu, ani vojnu. Jediné čo poznáme je voľnosť, sloboda, nezávislosť. A hoci sme prechod spoločnosti od niečoho starého k novému naplno nezažili, mám pocit, že napriek tomu, že to bolo v dobe, keď sme boli ešte malé deti, mal a má na nás hlboký dopad.

My a tradícia

Ako prežívame vieru našich rodičov, naše kresťanstvo? Samozrejme, že každý musí prejsť svoju cestu viery sám a sám aj urobiť rozhotnutie, ale aj tak si myslím, že na našu cestu má veľký vplyv naše okolie. Z tohto hľadiska je asi dôležité vidieť vplyv, ktorý na nás mali na jednej strane rodičia a cirkev a na druhej strane spoločnosť, v ktorej žijeme.

Veľa z nás vyrastalo v rodine kresťanských rodičov. Videli sme, že nás vedú k Bohu, že chcú, aby sme mali isté morálne hodnoty, aby sme bojovali proti Zlu, ktoré je vo svete, videli sme, že pre nich je Boh niečo dôležité, niečo, čo uruje ich život.

Naším problémom však bolo načasovanie nášho dorastania. Narodili sme sa ešte v komunizme, no čas, keď sme začali veci najsilnejšie vnímať už bol v dobe rozvoja demokratickej spoločnosti, ktorá nám dovolila všetko. Mám pocit, hoci neviem či je to presne tak, že na našu výchovu malo vplyv isté zmätenie našich rodičov (používam toto označenie na celú generáciu).

Zdá sa mi, že na jednej strane tým, že vyrástli v komunizme, si isté techniky výchovy chceli preniest aj do novej demokratickej spoločnosti, no na druhej strane boli

sami zmätení z toho, čo im priniesli nové pomery a aké možnosti sa naskytli. Zo socialistickej spoločnosti zrazu vznikla kapitalistická s mnohými možnosťami k sebarealizácii, nadobudnutiu vecí a istým spôsobom aj súkromného majetku, čo dovtedy v plnej mieri nebolo možné.

My a nás pohľad

My sme zase vnímali, že nás učia vidieť svet spôsobom, ktorý bol možný v čase komunizmu, ale asi málo sme vnímali to, oni aj presne vedia, čo z novej spoločnosti je dobré a čo nie. Z čiernobieleho sveta sa zrazu stal „šedý“. Neviem či si to naši rodičia uvedomili, ale my sme ho tak vnímali už od začiatku, a treba povedať, že možno trochu zjednodušene. To, ako sme sa pozerali na veci tohto sveta bolo, že poväčšine sú dobré, a keďže ste nám nevedeli oponovať prečo nie, tak sme k nim prilnuli a vzali si ich za svoje. Mat' toto a tamto, byť tým a tým. Mat' sa jednoducho dobre. No možno ani naši rodičia presne nevedeli čo a ako sa

orientovať v tomto svete, proti čomu bojovať celým srdcom a za čo sa postaviť. Mám pocit, že i oni sčasti, aspoň na chvíľu, prilnuli svojimi srdcami k svetu (Niektorým to ostalo až dodnes). Čiastočne im pomáha to, že oni už v sebe mali zakódovaný vzťah k Bohu. Bola v nich viera, ktorá nám ešte chýbala. Oni prežívali so svojimi rodičmi ich zápasy, ich trápenie a počuli, ako vel'mi sa Boh prejavoval v ich životoch. Prečo? – lebo išlo o božie prejavy v konkrétnych okolnostiach, pri rôznych zákazoch a obmedzeniach, vypočúvaniach, dokonca i vo väzeniach... Dnes sa nám zdá, že Boh nemá kde dokazovať svoju prítomnosť. Ak sa snažíme, máme všetkého dostatok, nikto nás neprenasleduje kvôli tomu, že veríme atď. Úprimne povedané: kto dnes ide za svojím materiálnym cieľom, je vysoko pravdepodobné, že ho dosiahne. Tak teda, kde si naozaj, Bože? Dokáž, že nie si len akýsi „tvoriaci princíp“ tam, niekde ďaleko! Dokáž, že ťa zaujímame... !

Spoločnosť vytvorila pyramídu
hodnôt, v ktorej niet potreby
mať Boha na prvom mieste.
Dokonca dnes sa v nej
Boh ani nenachádza.

Veru, naši rodičia nám málokedy hovorili: „Aha, Boh sa zamiloval tu aj tam. Aha, čo urobil Boh.“

My a okolie

Na druhej strane stojí naše každodenné okolie – spoločnosť. Najprv sa snaží dokázať, že Boh neexistuje. Ale viac ako vedou sa jej to darí tým, že v nás dusí potrebu žiť s Ním. Ako? Tak, že nám neustále núka niečo iné, zaujímať, dôležité. Vždy je tu nejaký nový tovar, ktorý musíme mať. Vytvára v nás pocit, že keď toto a potom tamto budeme mať, netreba nám nič viac, budeme spokojní. Spoločnosť vytvorila pyramídnu hodnôtu, ktorá však nevyjadrovala potrebu po Bohu na prvom mieste. Dokonca dnes sa v nej Boh ani nenachádza. V konečnom dôsledku to dokazuje aj Maslowova pyramída (napriek všetkému dobrému, na čo nám môže slúžiť, najmä v pochopení potrieb dnešného človeka, ktorému chceme pomôcť). Základ pyramídy tvorí jedlo, voda, spánok, sex... Nad nimi sa nachádza zabezpečenie – dom, auto, sociálne istoty a bezpečie. Na to nadvážujú vztahy, potom to, že JA som niekým (sebahodnota, spoločenské postavenie), potom sebarealizácia a až potom niekde vysoko, ak všetko ostatné je splnené sa nachádza duchovno – Boh, viera. Nemám pocit, že väčšina kresťanov to dnes vníma inak, a ani, že generácia našich rodičov urobili všetko pre to, aby nám ukázala, že to môže byť aj tak ako vyjadril Alfred Delp, nemecký jezuita. Hovorí: „Chlieb je dôležitý, sloboda je dôležitejšia, ale najdôležitejšia je neprestajná úcta k Bohu.“ Základ tvorí úcta k Bohu, nie jedlo, majetok, moje ohodnotenie. Druhá je sloboda, sloboda od vecí, ktoré nás zväzujú, sloboda od toho byť pred druhým niekým, sloboda činiť veci, ktoré nám nič neprinesú, sloboda dávať a nie bráť, sloboda, ktorá nás zväzuje len s jedným, s Bohom. Jedlo je až tretie. V evanjeliach čítame, že Kristus vráví: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a všetko ostatné vám bude pridané.“ Čo to znamená, hľadať kráľovstvo Božie? Pápež Benedikt XVI. vráví, že Božie kráľovstvo znamená Božia vláda. Keď sa modlíme príď tvoje kráľovstvo, myslíme tým, vládni Ty, nie my, nie naše predstavy, ale Tvoje. Bud zjavný cez nás, ukazuj sa svetu cez nás. Najväčšie prikázanie je: miluj Pána svojho Boha celým svojím srdcom, celou svojou mysl'ou a celou svojou dušou. To znamená aj tým, po čom túžime, čo ženie naše kroky, kam smerujeme. Dakedy sa mi zdá, že toto sme úplne nevideli v generácii pred nami.

Dieťa potrebuje vnímať v čase svojho rastu, že jeho rodič žije Bohu celým svojím srdcom, dušou i mysl'ou. Nehovoríme, že to je všielik na to, aby sa niekto stal kresťanom, ale na druhej strane ho to nútí zamýšľať sa: Prečo to môj rodič robí, čo je jeho motív atď. Nám to okolnosti, ktoré hýbali v čase nášho dosievania spoločnosťou túto možnosť nedali. Nie som pesimista, verím, že človek môže byť privodený k Bohu aj neskôr a iným spôsobom.

My a cirkev

Cirkev. Dnes sa už pozérám na kázne na bohoslužbách inak, ale to som už nejakú tu cestu prešiel. V každom prípade, v čase nášho dosievania nám boli dôležitejšie vztahy a nie akási filozofia kázní, akési abstraktno, o ktorom sa hovorí, ale podľa ktorého sa aj tak zväčša nežije. Čo potrebujeme vidieť v cirkevi (a to platí dvojnásobne o dorastencoch, pre ktorých je realita vztahov najdôležitejšia) a čo počuť od druhých je dobrá zvest o tom, ako Boh koná, aby sme i my zatúžili v našej prázdnote po Jeho konaní. „Kázeň nepovie, čo svedectvo vypovie o živej Božej prítomnosti.“ Toto, aspoň tomu verím, je to, čím sa budovala vaša viera. To musí byť zjavné v našich rodinách. Nehovoríme, že to bude znieť z kazateľnice, ale to je to, čo by malo znieť v našich usiach a premietat sa pred očami dorastajúcich detí v rodinách. Zápal pre Božie kráľovstvo a svedectvo o tom, že Boh koná aj dnes, v dobe

zdanlivého Božieho mlčania. Mladí ľudia potrebujú vzory. Ak im ich nedá cirkev, dá im ich spoločnosť, rozdiel však je, aké typy vzorov to budú. V našich časoch dorastania toto absentovalo. Zostali sme na naše hľadanie sami.

Foto: L'UBO BECHNÝ

My a naše smerovanie

Ale my sami? My sme často zmätení a vnímame, že spoločnosť nám dáva svoje odpovede, rodičia a cirkev svoje. Tie spoločenské sú racionálnejšie (k čomu nás viedie i škola – „rozmýšľaj racionálne“), tie kresťanské nás viac napĺňajú. A tak sa často pýtam, ktorým smerom íst? Jedno je príjemné, ale v konečnom dôsledku moju túžbu nenaplní. V tom druhom nie som schopný stáť (najmä kvôli neustáemu zápasu s hodnotami dnešnej spoločnosti) a musím povedať, že ani Boh sa mi nezjavuje vždy (dokonca skôr menej ako viac). Tak teda, ako môžem žiť svoj život naplno Bohu, keď ma spoločnosť neustále viedie k túžbe po niečom inom? Impulzy prichádzajú zovšadial' a ja nemôžem rozoznať, ktorým ku mne hovorí Boh.

Jedinou odpoveďou mi stále v ušiach znie: „a Ježiš odšiel na pusté miesto modliť sa.“ Asi je to vždy zastavenie z kolobehu života, utísenie a odovzdanie sa – odídenie na pusté miesto. Odovzdanie sa nepoznanému, neracionálnemu. Vloženie sa do toho. Mám pocit, že Boh sa zjavuje prevažne, ak nie takmer vždy, až vtedy, ak je tam aspoň kúsok viery. Nie poznanie, ani skepticizmus, ale kúsok viery. Verím, že generácia našich rodičov to už pochopila, tá naša sa to musí ešte stále učiť.

Takže, kde stojíme? Na túto otázkou nepoznám odpoved'. Viem len, že musíme prísť na dno úžitku z vecí, ktoré nám ponúka spoločnosť, aby sme poznali, že potrebujeme niečo viac. A tam potrebujeme vidieť ľudí, ktorí žijú svoj život naplno pre Boha, aby sme si i my začali klásiť otázku: Bože, si naozaj tu? A možno, ak v nás bude trochu viery, tak sa nám ukáže. ■

NA OKRAJ

Viem, že je to len okrajová záležitosť a ani nie úplne aktuálna, ale keď som už mal podnikateľov pohromade, spýtal som sa ich na ich názor na odluku cirkvi od štátu. Pretože vedia, čo je to existovať samostatne, teda, bez štátnej podpory. A treba si povedať, že táto téma v spoločnosti rezonuje a nebolo by dobre, keby sa cirkev tvárla, že to nie je téma týchto dní. Ale po každom dnes príde zajtra...

(BoP)

Š. Zomborský: Nevidím celkom do týchto detailov, ale myslím si, že to čiastočne aj tak funguje. Neviem, či štát natol'ko podporuje cirkev, že by bez toho neprežila. No bez ohľadu na to, ako je to teraz, ja by som bol za. Aby to nešlo z daní všetkých ľudí, aj tých čo nie sú kresťania a nechcú podporovať cirkev.

R. Boroš: Asi je to inak na východe a inak na západe. Hospodárska situácia na východe nie je taká, aby cirkev vyžila len z darov. Ale pokial' by k tomu prišlo, museli by sme to zvládnut'... hoci aj s pritiahnutými opaskami.

D. Črčel: Nebudem sa teraz vyjadrovat' k tomu tak, či je to, alebo ono správne. No, keďže sa na to pozerám trochu podnikateľsky, a teda z hľadiska prežitia, myslím si, že by sme odluku cirkvi od štátu veľmi pocítili. Bol som pri tom, keď sa určovali pravidlá na odmenňovanie kazateľov, a tam som videl, aký je príspevok štátu a aký je príspevok zborov, tak ani vo veľkých zboroch to nie je viac ako polovica. Väčšia časť platu je zo štátnej dotácie. A tak si myslím, že by sme sa spotili všetci. Väčšie zbyty by to mali o niečo ľahšie, ale asi by sme museli prehodnocovať, kol'ko

kazateľov by zbyty uživili a tým aj kol'ko zborov by sme ako cirkev uživili. Viem, že aj vedenie cirkvi sa týmto zaoberá a viem, že vedia, že by to nebolo ľahké.

Š. Zomborský: Tak trochu ste ma nalamili. Dobre, keď štát dáva, prečo by sme nevyužili. No napriek tomu si myslím, že by to malo trochu fungovať aj na ekonomickej báze. Aj vzt'ahy by sa vyčistili. Podnikateľské prostredie môže fungovať len vtedy dobre, ak je odľúčené od štátu. No potom by to bolo na nás, aby sme cirkev a zbyty uživili, teda aby sme viac dávali. ■

Požehnaný a pokojný rok 2010 želá redakcia

DIALOG
01/2010, III. ročník

DIALOG MLADÝCH

EDITORIAL

Mama, otec, brat, sestra - slová, ktoré sa väčšina z nás učí vyslovovať ako prvé, sú to prví ľudia, s ktorými prichádzame do kontaktu, učíme sa spolu vychádzať, komunikovať, rešpektovať, mať sa radi v dobrom i zlom, držať spolu... No nie každý má to šťastie vyrastať v rodine, mať mamu, otca, sestru, či brata a nijako to nemôžeme ovplyvniť... čo ale môžeme ovplyvniť je, mať svoj duchovný domov, duchovných rodičov, bratov a sestry.

Do rodiny sa môžeme len narodiť alebo si nás rodina môže už narodených adoptovať. Dieťa vytrhnuté z rodiny alebo také, ktoré nikdy nepoznalo rodinu, lásku otca a mamy, vyrastá ochudobnené, pokrivené, častokrát neschopné založiť a udržať vlastnú rodinu... bezpodmienečne milovať.

Podobne je to aj s cirkvou - spoločenstvom ľudí narodených z Ducha. V nej môžeme zažívať naozajstné súrodenecké vzťahy, nájsť duchovných rodičov, ktorí nás sprevádzajú prvými krôčikmi viery a prežívajú bezpodmienečnú lásku nebeského Otca, ktorý sa dokonale stará o svoje deti.

Predtým, ako som prišla do cirkvi, som nepoznala iné spoločenstvo okrem vlastnej rodiny a školského kolektívu. Po mojom príhode do nej sa veľa zmienilo vo vzťahu k mojej pokrvnej rodine a priateľom, ktorých som mala. Nie že by som v cirkvi našla úplne úžasné a bezchybné ľudí, v ktorých spoločnosti sa človek cíti nádherne, ale jednoducho mi boli a sú bližši. Nie že by som si prestala väziť mojich rodičov a mala menej rada moje sestry, ale s mojimi duchovnými otcami, mamami, bratmi a sestrami ma viaže silné puto Kristovej lásky, ktorá je silnejšia, ako tá ľudská. Sú mi oporou a povzbudením na mojej ceste viery a v mojich pokrvných vzťahoch.

Či už si súčasťou takejto rodiny, alebo stojisť opodiaľ, či máš to šťastie vyrastať v harmonickej rodine, alebo si nikdy takéto vzťahy nezažil, prajem ti, aby si v Novom roku mohol/a byť tým najlepším bratom, sestrou, milujúcim a trpežlivým „rodičom“ a dieťaťom s vždy vloženou dlanou v starostlivej a mocnej ruke nebeského Otca.

Eva Myjavcová

www.syc.hu

redakčná rada: **Eva Myjavcová (predsedníčka)**
Bohuslava Bánová
Juraj Initoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: +421 903 822 042
redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Naďa Máhriková
grafické spracovanie: **Naďa Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

CIRKEV A KO RODINA (1)

Raz som počul, že zbor je plný ľudí, ktorí by sa podľa prirodzenosti najradšej nikdy nestretli. Prečo je potom zbor rodina?

No tak ja som so svojím otcom a matkou nevyrastal, ale snáď to bude k veci. Mnohí by povedali, že som bez rodiny, ale my (kresťania) vieme, že to pravda nie je. Však? Vždy, keď sa spomienie slovo „rodina“, tak si predstav „zbor“.

Je to veľké spoločenstvo ľudí, ktoré má svojich členov. Okrem iného, je to základná jednotka spoločnosti. Ona je obrazom rodiny Boha Otca, Boha Syna a Boha Ducha. Nik to nechápe, ako môže byť zbor rodinou. Pre neveriacich je to neuveriteľné, pre realistov je to neskutočné a pre zúfalých beznádejné. Ja rodinu vidím asi takto:

Otec – je povolaný Bohom. Je vyvolený a vybraný spomedzi mnohých. Je Bohu verný a oddaný. Poslušný, má záľubu v zákone Božom. A tak prijima nariadenia, pokyny, rady a odporúčania od Boha Otca, aby sa mu dobre vodilo. Ním riadi seba aj svoju rodinu. Jeho vlastnosti sú rozvážnosť, rozumnosť, múdrost, cieľavedomosť, láskavosť, krotkosť a tie, ktoré spomína Pavol v Liste Timotejovi. Otec miluje svoju rodinu a opatruje ju, kŕmi ju len dobrotami, aby žila a rástla. Je za ňu zodpovedný, a preto je jeho postavenie veľmi dôležité. Ak má posledné slovo, tak je zaň zodpovedný. Áno, reč je o kazateľovi.

Mama – ná pomocná mužovi v každom ohľade. Otcovi je pravou rukou. Pomáha mu

riadit. Umožňuje mu vytvárať podmienky na riadenie. Ponúka mu svoje nápady, preberá niektoré zodpovednosti a pomáha mu pri jeho celoživotnom a životne väznom povolaní. Ako matka sa snaží veci pre otca robiť praktickejšie, aby otcova práca bola efektívnejšia. Matka navrhuje, no rozhodujúce slovo nechá otcovi. Ved' mu je s láskou podriadená. Matku predstavuje staršovstvo. Sú to ľudia, ktorí sú svojmu otcovi veľkou pomocou.

Dcéra – pracovitá, poslušná a aj keď sa stále učí, je vytrvalá. Je pomalá do rozprávania a rýchla do počúvania. Nasleduje kroky rodičov, a preto aj oni musia byť veľmi opatrní ako sa správajú a vedú svoj život.

Brat – jeho postavenie je v rodine špecifické a jedinečné. Predstavuje trochu nezávislý typ, no nik netuší, ako mu záleží na rodine. Brat je pohodák. Zbytočnosťami sa neobtahuje, i keď je pravda, že si niekedy pomýli zbytočnosť s dôležitosťou.

Charakteristikou rodiny je harmónia vzťahov. Napriek tomu, že každý inak vstal, má iné povolanie, iné záľuby, iné dary, ktorími sa navzájom dopĺňajú, budujú Božie kráľovstvo na Zemi.

List Efezanom 2, 19-20:

„A tak nie ste už cudzinci, ani prišelci; ale ste spoluobčania svätych a domáci Boži, vybudovaní na základe apoštолов a prorokov, pričom uholným kameňom je sám Ježiš Kristus.“

Dominik Svitol (TT)

Moja prvá (ne)výhoda – vyrastala som v zbere. Od malička. A tá druhá – za krstným menom si pišem jedno z tých pomerne rozšírených a známych priezvisiek v našej cirkevi (ale už nie nadlho!! :). Prečo to spomínam? Či si to pripustím alebo nie, výrazne to ovplyňuje môj pohľad na cirkev.

Musím sa priznať, že sú chvíle, keď je pre mňa veľmi ťažké vnímať cirkev ako rodinu. A to aj napriek (alebo možno práve) kvôli tomu, že mnoho ľudí aj v našom zbere sú mojou skutočnou – pokravnou rodinou. To, že niekam odmalička chodíte a patríte, poznáte ľudí a robíte s nimi mnohé veci, že nosíte rovnaké, či príbuzenské meno, že vám páriť tých ľudí dokonca povie „ved' ty si naša, patríš k nám“, ani zdáleka nezarúčuje pocit skutočného prijatia, rodinnej atmosféry a bezpečia.

Možno to niekomu naznie ako rúhanie a nevďačnosť voči Pánu Bohu, ale boli situácie, keď som považovala byť „zborovým dieťaťom“ a „mať meno“ za veľký handicap. Nepadlo mi dobre, keď sa kamarátky „zvonka“ so mnou nechceli rozprávať o niektorých veciach preto, že som „čb-čkárka“. No a v zbere – vidím to tak, že som asi nepatriala do celkom správneho klanu. Pamätam si tiež, že ako stredoškoláčka som ťažko brala to, že v „kurze“ sú ľudia „zvonka“. Uvedomujem si, že čo tu teraz pišem, nehovorí nič dobré o mojej láske k bratom a sestrám v Pánovi. Dnes nato nie som vôbec hrdá.

Stále si musím pripomínať, že Pán Boh má pre každého svoju cestu a svoj plán, ako ho priviesť k sebe a pripojiť k svojmu ľudu. Nie je dôležité odkiaľ človek pochádza, ani ako sa volá. Dôležité je to, aké je jeho srdce. V tomto zmysle nie je rozhodujúce zaoberať sa minulosťou

a pôvodom. Podstatné je snažiť sa byť takými, akými nás chce mať Pán Ježiš – milujúcimi, láskavými, milosrdnými, odpúšťajúcimi a odprosujujúcimi, pomáhajúcimi a dvihajúcimi, trpezlivými a s láskou napomínajúcimi bratmi a setrami. Mám sa čomu učiť...

Veľmi by som si prijala, aby každý človek, ktorý sa rozhodne vstúpiť, či navštievoval akékoľvek cirkevné spoločenstvo zažíval skutočnosť prijatia a lásky. Nie na základe jeho pôvodu, ale na základe uvedomenia si, kto je jeho Otcom. Tiež nie na základe domnelej a očakávanej dokonalosti cirkvi a jej členov, ale kvôli dokonalosti jej Stvoriteľa.

Škoda, že aj cirkev – Božia rodina, rovnako ako aj tá pozemská, má mnoho neposlušných a neverných členov. Hľadajúcich svoj osoh a pochodie, závidiacich a žiarliacich, hašterivých, neverných súrodencov, rodičov. Na druhej strane, niekedy si myslím, že sa máme veľa čo učiť od ľudí – rodín, ktorého Pána Boha nepoznajú. V tom ako si pomáhajú, ako za sebou stojia a nedopustia jeden na druhého v dobrých aj zlých situáciách. V cirkvi mi veľmi často chýba práve toto – zdieľanie úprimnej radosti s radujúcimi a smútku so smútiacimi.

Tamara Markušová (LV)

www.deviantart.com

Volám sa Katka. Som malá, občas trochu veľa rozprávam, rada fotím spiacich ľudí v hromadnej doprave, mám rada čokoládu, som vďačná Pánu Bohu za svojich priateľov a nemám rada, keď mi niekto hovorí sirota. Aj keď je to pravda.

Od malička som vyrostala iba s mamkou. Môj biologický otec sa ku mne nikdy nepriznal, hanbil sa za to, že som sa narodila a dodnes sa hanbi. Prečo je to tak, sa asi nikdy nedozviem. Momentálne žije niekde v Zahraňici.

Mamka sa nikdy nevydala. Keď som mala 16 rokov, lekári jej našli na mozgu zhoubný nádor veľký ako pomaranč. Museli ju rýchlo operať, ale nádor sa nedal vybrať celý. Po prvej operácii však upadla do kómy, odvtedy ju celý mesiac telo iba trápilo. Mala epileptické záchvaty a z kómy sa už nikdy neprebralá.

Zomrela.

Prestaňovala som sa ku babke, ktorá si ma vzala do opatery. Ale cítila som sa veľmi sama. Mamka bola mojom najbližšou rodinou. S ňou mi Boh vzal vlastne všetko, čo som najviac milovala. V tom čase som si pripadala ako Jób, ktorému Boh vzal tiež úplne všetko, čo mal. Pre Jóbu to bola skúška života. Tak som sa snažila tiež to vnímať ako skúšku. V tom čase k nám do zboru prišli noví farárovci. Niečo sa skončilo, niečo začalo. Spočiatku som nikam nechcela chodiť, pretože som mala pocit, že na mňa každý civí a lútuje ma. A tento pocit nemám veľmi rada. Ako som neskôr zistila, moje pocity neboli najspäťnejšie. Ľuďom bolo ľúto, čo sa mi prihodilo, to je pravda. Keď sa také niečo stane, každý cíti sčasti ľútost, sčasti chce pomôcť, no možno nevie ako. Pán Boh však

vie ako pomáhať. On sám je Pomoc. Niekedy, keď sa cítite sami, vám pošle priateľov, aby vás potešili, rozosmiali, plakali s vami, niekedy, prosíte, chce byť. On tým jediným, kto vás v danej chvíli bude počúvať. Žiadny človek, iba Boh.

Nepamäťám si, kolko som vtedy chodila do kostola, do zboru. Viem však, že najbližšie pri mne stáli moji priatelia z mládeže, ktorí mali úžasné pochopenie pre moje nálady striedajúce sa rýchlosťou ako londýnske počasie. A potom tu bola naša pani farárka, ktorá má dodnes výnimočné miesto v mojom srdci. Vnímam ju ako veľmi múdro ženu. Neviem, ako ju nazvať. Je pre mňa niečim ako duchovnou mamou, ak viete, čo tým chcem povedať. Myslím to tak, že je matkou, preto mi vie veľa vecí vysvetliť z pohľadu rodiča; je farárkou, preto rozumie problémom človeka v zbere a vidí ich; a potom je ženou, tak rozumie aj mojej komplikovanosti. Moju mamku mi nikto nikdy nenahradí. Súhlasím s výrokom, že mama je len jedna. Nech bola akákoľvek, bola mojom mamkou a vždy ňou ostane. Ale Pán Boh aj sirotám dáva do života špecifických ľudí, s ktorými môžu mať vzácný vzťah. Mne konkrétnie dal v čase samoty pocit, že aj keď svojho biologického otca nepoznám, poznám Jeho. Možno nemám biologických rodičov, mám však Otca, ktorý sa o mňa stará a miluje ma odkedy sa rozhodol, že budem súčasťou Jeho úžasného plánu. Má mňa Otca, ktorý mi dal možnosť spozať nielen našu pani farárku, mojich priateľov zo zboru (ktorí sú dnes ako moji súrodenec), ale dodnes sa Pán Boh stará, aby som sa pri Jeho ľuďoch cítila ako doma.

Katka

Hlas z Brna

*„Bolo to dobré, že som bol pokorený, aby som sa naučil tvoje predpisy.“
(Ž 119, 71)*

Boh učí a vychováva naozaj predívňymi spôsobmi! Učí aj cez bolesť a utrpenie. Čo možno niektorým z nás nepríde až také prekvapivé. Pri utrpení si človek niektoré veci oveľa lepsie zapamäta než keď je šťastný, spokojný a nič ho netrápi. Keď je človek v takomto stave, zväčša sa priliš nezamýšľa nad tým, ako si toto šťastie a pocity s ním spojené uchovať čo najdlhšie. Ale keď človek zažíva pocity úzkosti, zúfalstva a trápi sa, vynakladá ďaleko väčšiu námahu, aby sa to už nezopakovalo a nemusel si tým všetkým prejsť znova... Aj keď niekde hlboko v podvedomí zrejme tuší, že utrpeniu sa nikdy nevyhnne. Môže ho však minimalizovať tým, že sa bude vyhýbať možným rizikám. Ale je to to, čo Boh od nás naozaj chce? Chce Boh, aby sme takýmto spôsobom prezili svoj život? V snahe minimalizovať utrpenia a udržiavania sa v stavoch neutrality, aby tie rozdiely medzi pocitmi šťastia a utrpenia neboli také radikálne? Nemyslím! Pochybujem!

A prečo Boh vôbec vychováva aj cez bolesť a utrpenie? Prečo si nenájde aj iné, menej bolestivé metódy? Resp., prečo niektorí z nás sú takí slepi a hluchí, že sa nenechajú a nedovolia Bohu vychovávať a učiť. Ale až keď následky svojich činov a rozhodnutí pocitia kvalitne sami na sebe, až potom Ho začnú počúvať? Neviem! Prečo, keď je jasné, že On je ten zvrchovaný, všemohúci, dokonalý, najmúdrejší... Prečo sa aj tak občas zvykneme spoliehať radšej na nás vlastný rozum než na Noho? Asi preto, že sme len ľudia, padlí a hriešni. Obdivujem Jeho trpezlivosť, ktorú s nami má!! Jeho zhovievavosť a toleranciu, Jeho lásku a neustálu milosť a odpustenie, ktoré v ňom máme, aj keď si to ani zdáleka nezaslúžime!!

Jana Cabadajová

Asi ako každý človek na našej krásnej planéte mám v sebe dve čierne diery, ktoré potrebujem zaplniť a pustiť do nich aspoň iškierku svetla. Prvou z nich je duchovná prázdnota vyvolaná pocitom márnosti a pomínenie všetkého vokol mňa. Tú druhou je vákuum, ktoré v človeku vytvára samota a túžba niekom patriť. Na prvý pohľad sa môžu tieto dva moje pocity zdať diametrálne odlišné, ale v skutočnosti majú k sebe veľmi blízko a nájsť liek na ten prvý môže znamenať riešenie aj pre ten druhý.

Každý, kto v živote hľadá nejaký zmysel a naplnenie, určite niekedy premýšľal aj o vieri a Bohu. Pre niekoho je viera samozrejmosťou a je mu prirodzená ako dýchanie. Či už preto, lebo k nej bol vedený od detstva, alebo preto, že dokázal z nejakého dôvodu otvoriť svoje srdce a oči Bohu aj v dospelosti. Sú však aj ľudia, čo sú všímajú príliš pragmaticky a ich rozum nie je schopný akceptovať nič, čo nenájdú podložené aspoň v desiatich odborných knihách. No aj tak ale cítia, že tu je niečo, čo nedokáže absorbovať veda a ľudská logika. Tento boj hľadania a svojho rozumu nakoniec prehrávajú, pretože samotné argumenty im nestácia. Potrebujú niečo viac. A do tejto škatuľky som zapadol aj ja sám.

N. Mähríková

A teda, keď zlyhali argumenty, nastúpilo hľadanie z opačnej strany - prostredníctvom ľudí okolo mňa. Nimi, mojou pokusnou petrihou miskou, sa stali ľudia z cirkvi bratskej v Žiline. Či už priatelia, alebo aj tí neznámi. Stačilo zahodiť predsydky, otvoriť oči a vnímať.

A výsledok? Ani neviem, čo spomenúť prvé, či úsmev nad pravidelným príhovorom k deťom, z ktorého ani ja často neodtrhnem oči a mám chuť vybehnuť a posadiť sa k tým šťastným špuntom vpred. Káyne, v ktorých je niečo viac a nad ktorými sa môžem zamyslieť, aj keď nemám presné znalosti Biblie. Alebo pravidelné kluby pre mládež, kde sa vždy nenápadne tvárim ako vysokoškolák a počúvam zaujímavých hostí. Je toho veľa. Ale to hlavné, čo na mňa zapôsobilo, sú vzťahy medzi ľuďmi a súdržnosť. Snaha venovať sa sebe navzájom a pomáhať si. Je to niečo, čo často nebyva bežné ani v rodine. Pre mnohých ľudí, čo som spoznal, je ale cirkev viac ako rodina. Pri tom sú to ľudia, ktorí by sa za iných okolností možno ani nestretli, nie sú príbuzní, susedia, kolegovia, môžu byť z úplne iných spoločenských vrstiev a ich svety mimo cirkvi nemusia mať vôbec nič spoločné. Vďaka vieri ale všetky tieto rozdiely ustupujú do úzadia a ja v mojej miske nachádzam kompaktný jednobunkový organizmus.

Samozrejme, nič nie je dokonalé. Stále sme všetci len bytosti, ktorých DNA je komplikovanou špirálou dobrých aj zlých vlastností. Tak, ako v každej rodine, aj tu si môžu ľudia navzájom ubližiť, zmeniť snahu pomôcť tomu druhému skôr v menšiu katastrofu. Hlavne tí mladší sa v medziľudských vzťahoch často prechádzajú ako tie povestné slony v porceláne, tak ako asi všetci ich rovesníci. A keďže cirkev je lokálne skôr menšia komunita ľudí, človek môže mať pocit, že stráca časť súkromia, alebo že sa musí niekedy prispôsobovať viac, ako mu je milé. Ale stále je tu niečo iné. Niečo, čo všetkých týchto rozdielnych ľudí drží pokope a robí z nich jednotliaty celok. Niečo silnejšie ako tá ich nedokonalá DNA, čo ma nútí otvoriť mysel' viac ako knihy a umožňuje mi nahliadnuť do doteraz uzamknutej trinástej komnaty plnej zázrakov. Je to sila, ktorá spája pre mňa doteraz nespojiteľné a vďaka ktorej možno raz dokážem otvoriť tie poodchýlené dvere dokorán a zaplniť aj tu prvú čiernu dieru...

Igor Vašek (ZA)